

INTEGRAAL GEBIEDSONTWIKKELINGS- PROGRAMMA 2012 - 2019

INTEGRAAL GEBIEDSONTWIKKELINGS- PROGRAMMA 2012 - 2019

EINDRAPPORTAGE

Gedeputeerde Staten provincie Utrecht
14 juli 2020

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING EN OPBOUW	5
2. KERN, DOELEN EN FINANCIËLE INSTRUMENTEN IGP 2012 – 2019	6
3. OVERZICHT GEBIEDSONTWIKKELINGEN MET IGP – BETROKKENHEID	8
4. VERBINDEND PROCES	13
4.1 Inzet procesgeld	13
4.2 Voorbeelden	14
4.3 Ervaringen	17
5. UITVOERING	18
5.1 Inzet investeringsbudget	18
5.2 Voorbeelden	20
5.3 Ervaringen	22
6. DOORKIJK NIEUWE AANPAK INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING	23
BIJLAGE: OVERZICHT ACTUELE IGP – PROJECTEN MET DOEL EN TOELICHTING	25

SAMENVATTING

In 2012 hebben Provinciale Staten het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma 2012 – 2019 vastgesteld. Het centrale doel van het programma is een gebundelde inzet van middelen (financiën, bestuurskracht, kennis) om een aantal te selecteren gebiedsontwikkelingsprojecten te realiseren waarin meerdere grote provinciale beleidsdoelen bij elkaar komen. Een bijkomend programmadoel is integraal samenwerken van beleidsvelden op alle niveaus binnen de provincie Utrecht. De looptijd van twee collegeperioden hangt samen met de lange looptijd van gebiedsprocessen. In jaarlijkse voortgangsrapportages is de voortgang in beeld gebracht en is de projectenlijst geactualiseerd.

Met het IGP is bijgedragen aan 22 gebiedsontwikkelingen. De wijze waarop de bijdrage is geleverd, is maatwerk per gebied en varieert van support bij het leggen van verbindingen intern en extern, tot substantiële investeringen om de financiering en daarmee de realisatie voor elkaar te krijgen. Gebieden kwamen bij het IGP in beeld als de aanpak via al lopende (sectorale) programma's te weinig integraal was om resultaten te kunnen boeken of als partners de provincie vroegen om een afgestemde aanpak in 'hun' gebied.

In zeven gebieden is investeringsbudget ingezet voor concrete investeringen in gebiedsontwikkelingen bovenop investeringen uit andere programma's en samen met andere partijen. Gedurende de looptijd van het IGP verschoof steeds meer de aandacht naar het verbindend proces, waar nodig ondersteund met procesgeld. Deze voorbereidende stappen voorafgaand aan de uitvoering zijn cruciaal. Zonder een zorgvuldig en verbindend proces met alle betrokkenen wordt de uitvoeringsfase niet gehaald. Hierbij zijn het gezamenlijk bepalen van de gewenste ontwikkelingsrichting, financiële haalbaarheid en draagvlak belangrijk. Voorbeelden zijn onder andere de A12 Zone, Salmsteke Ontkiemt! in Lopik en Amelisweerd - Rhijnauwen - Rhijnauwen.

Zeker onder de Omgevingswet blijft de integrale gebiedsbenadering een belangrijk item. Dit is ook opgenomen in de Ontwerp – Omgevingsvisie en – verordening, met daarin belangrijke onderwerpen als duurzame energie, stikstofproblematiek en regionale programmering voor wonen en werken. In de gebieden waar meerdere provinciale opgaven en belangen bij elkaar komen blijft dit vragen om een gebundelde inzet van kennis, bestuurskracht en middelen. Hiervoor is in 2020 binnen het IGP meer procesgeld beschikbaar en geen nieuw investeringsbudget. De vervolgaanpak wordt in nauwe samenhang met andere ruimtelijke ontwikkelingsinstrumenten / expertises vormgegeven, waaronder innovatie fysieke leefomgeving, de onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit, de expertise ruimtelijk ontwerp, de ruimtelijke agenda gemeenten en het spoor 'Aanpassen manier van werken' van het programma Implementatie Omgevingswet.

1. INLEIDING EN OPBOUW

Het Integraal Gebiedsontwikkelingsprogramma (IGP) is gebaseerd op structureel budget voor gebiedsontwikkeling. Voor de periode 2012 – 2019 hebben Provinciale Staten (PS) een programmaplan vastgesteld. Deze eindrapportage geeft inzicht in de resultaten en ervaringen die in die 8 jaar zijn gerealiseerd en opgedaan. Het IGP gaat in een andere vorm door, aangepast op de ervaringen van de afgelopen 8 jaar en de nieuwe ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen. Onder de Omgevingswet blijft de integrale gebiedsbenadering een belangrijk item, zeker gezien de bestuurlijke keuzes die gemaakt moeten worden onder andere voor bijvoorbeeld extra woningbouw, de energietransitie en de stikstofproblematiek.

De rapportage start in hoofdstuk 2 met een korte uiteenzetting van de kern van het in 2012 vastgestelde IGP. Hierbij komen onder andere het centrale programmadoel en de financiële instrumenten aan de orde. In hoofdstuk 3 volgt een overzicht van alle gebiedsontwikkelingen waar het IGP de afgelopen een bijdrage aan heeft geleverd. Hoofdstuk 4 gaat in op het verbindend proces en hoofdstuk 5 bevat een overzicht van de gebiedsontwikkelingen die met inzet van IGP - investeringsbudget in de uitvoeringsfase zitten. Per hoofdstuk 4 en 5 worden de ervaringen met betrekking tot de inzet van procesgeld en investeringsbudget gedeeld. In hoofdstuk 6 staat een doorkijk opgenomen naar een nieuwe aanpak voor integrale gebiedsontwikkeling in de provincie Utrecht. Tenslotte is in de bijlage nadere informatie opgenomen over de actuele gebiedsontwikkelingen met IGP – betrokkenheid in 2019.

2. KERN, DOELEN EN FINANCIËLE INSTRUMENTEN IGP 2012 – 2019

CENTRAAL PROGRAMMADOEL

Het IGP heeft als centraal programmadoel: een gebundelde inzet van provinciale middelen (financiën, bestuurskracht, kennis) om gebiedsontwikkelingsprojecten te realiseren waarin meerdere grote provinciale beleidsdoelen bij elkaar komen. Bijkomend programmadoel is het integraal samenwerken van beleidsvelden op alle niveaus binnen de provinciale organisatie. Qua positionering is het programma 'stimulerend en ondersteunend' en waar nodig ook agenderend: het zorgt voor een integrale aanpak in gebieden waar dit via de sectorale programma's tekort schiet en/of hulp bij wordt gevraagd. Leidend principe daarbij is: alleen ga je sneller, samen kom je verder.

PS hebben in 2012 een programmaplan vastgesteld voor de periode 2012 – 2019 (IGP 2012 – 2019). De looptijd van twee collegeperiodes hangt samen met de lange looptijd van gebiedsprocessen. In het IGP is geconstateerd dat er een aantal 'hotspot' gebieden is. Hier komen meerdere provinciale beleidsdoelen (zoals woningbouw, kantoren, natuur, recreatie etc.) bij elkaar en is daadwerkelijk sprake van gebiedsontwikkeling. Dit zijn vaak gebieden waar - door de complexiteit en vele belangen - versnippering en een onvoldoende afgestemde aanpak dreigt. Juist hier is het IGP van meerwaarde bij het bewerkstelligen van een samenhangende aanpak.

Het IGP heeft daarbij 2 financiële instrumenten: investeringsbudget en procesgeld.

INZET INVESTERINGSBUDGET

Gerichte investeringen vanuit het IGP worden ingezet bovenop gebundelde investeringen vanuit andere provinciale programma's. Dit versterkt de integraliteit en zorgt voor daadwerkelijke uitvoering.

Vier criteria bepalen of IGP – investeringsbudget kan worden ingezet:

- er is sprake van een programma-overstijgend doelbereik: meervoudige doelen die geprogrammeerd zijn in meer dan één bestaand provinciaal programma of beleidsveld;
- inzet van de provincie Utrecht doet ertoe: zonder inzet laten we provinciale doelen liggen en/of krijgt het project geen voortgang;
- rol en inzet van provincie wordt gedragen door de andere deelnemende partijen en er is commitment over ieders rol en inzet;
- er is reëel zicht op uitvoering.

Op basis van deze criteria zijn in 2012 gebiedsontwikkelingen benoemd die IGP –waardig zijn en waar inzet van investeringsgeld (of procesgeld) aan de orde kan zijn. Via de voortgangsrapportages is deze lijst jaarlijks geactualiseerd. Bij de vaststelling van het IGP in 2012 hebben PS gekozen om voor het investeringsbudget een reserve te vormen. De vraag om inzet van investeringsbudget is immers niet goed jaarlijks programmeerbaar, vanwege de dynamiek in gebiedsprocessen. Het daadwerkelijk beschikbaar stellen van investeringsgelden voor gebiedsontwikkelingen vindt plaats via een specifiek PS-besluit, op basis van een realisatieplan.

INZET PROCESGELD

Vanaf 2012 is jaarlijks een bedrag van €80.000 procesgeld beschikbaar gesteld om verbindingen te leggen en de haalbaarheid van gebiedsontwikkelingen te vergroten, bijvoorbeeld door gebiedsverkenningen, ateliers, haalbaarheidsstudies, opzetten van de gebiedsaanpak, conferenties en businesscases met de partners. Deze voorbereidende stappen voorafgaand aan de uitvoering zijn cruciaal. Er moet immers eerst gezamenlijk worden bepaald welke ontwikkelingsrichtingen gekozen worden, wat daarvoor nodig is en wie daaraan meebetaalt. Dit vraagt een zorgvuldig en verbindend proces. Het IGP geeft hieraan op gebiedsniveau invulling en helpt om ambities en doelen binnen de provincie, maar ook van verschillende partijen bij elkaar te brengen. PS hebben in 2016 besloten binnen het IGP jaarlijks maximaal €200.000 extra beschikbaar te stellen voor het verbindend proces, omdat steeds duidelijker merkbaar werd dat juist hier behoefte aan is.

FOCUS OP UTRECHT TOP-REGIO

In lijn met het vorige Coalitieakkoord 'In Verbinding' is het IGP in de periode 2016-2019 meer ingezet ter versterking van Utrecht TOP-regio en in het bijzonder het economisch vestigingsmilieu. Bij het economisch vestigingsmilieu in de provincie Utrecht zijn – zoals al verwoord in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie – 3 factoren heel belangrijk:

- de bereikbaarheid en centrale ligging;
- aantrekkelijke steden/dorpen en gevarieerde landschappen;
- rijk aanbod aan kennis (hoogopgeleide bevolking en veel kennisinstellingen), cultuur en cultureel erfgoed.

Bij de selectie van projecten die in aanmerking komen voor investeringsbudget van het IGP, is in de vorige coalitieperiode extra gelet op de bijdrage van de projecten aan deze vestigingsfactoren.

3. OVERZICHT GEBIEDSONTWIKKELINGEN MET IGP – BETROKKENHEID

Bij de start van het IGP in 2012 hebben PS negen gebiedsontwikkelingen benoemd die IGP – waardig zijn. Via het IGP zijn deze gebiedsontwikkelingen ondersteund, gefaciliteerd en waar nodig aangejaagd. Gedurende de looptijd van het IGP kwamen er ook steeds kansen voor nieuwe gebiedsontwikkelingen in beeld waarbij de inzet vanuit het IGP gewenst was. Daarbij zijn steeds als criteria gehanteerd of IGP – betrokkenheid daadwerkelijk meerwaarde biedt (als het goed loopt onder een bestaand programma is dat ook prima) én of er daadwerkelijk wordt bijgedragen aan meerdere provinciale doelen.

Via de jaarlijkse voortgangsrapportages is de lijst van gebiedsontwikkelingen met IGP – betrokkenheid actueel gehouden. Waar ondersteuning door het IGP niet (meer) nodig was werden gebiedsontwikkelingen van de lijst gehaald, tegelijk werden er jaarlijks ook nieuwe gebiedsontwikkelingen aan toegevoegd. Op deze wijze heeft het IGP 22 grote gebiedsontwikkelingen actief ondersteund en aan 16 gebiedsontwikkelingen concreet bijgedragen via procesgeld en/of investeringsgeld. Gebieden waar uiteindelijk geen financiële ondersteuning aan is geleverd zijn wel door de programmamanager IGP verkend en verder geholpen door onder andere kennis en bestuurskracht te bundelen. In de onderstaande tabel zijn alle gebiedsontwikkelingen met IGP-betrokkenheid in periode 2012-2019 opgenomen.

Naam gebieds-ontwikkeling	Korte omschrijving	Inzet procesgeld	Inzet investerings-geld
1. Kop van Isselt / Oliemolen-kwartier	Transformatie van een verouderd en weinig intensief gebruikt bedrijfsterrein naar een aantrekkelijk en gemengd gebied met nieuwe functies (wonen, werken, recreëren) die bijdragen aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de stad als geheel.		
2. Stationsgebied Driebergen - Zeist	Kwaliteitsverbetering door herinrichting van het gehele stationsgebied, met respect voor de bijzondere waarden van de Stichtse Lustwarande.		
3. Hart van de Heuvelrug	Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het gebied tussen Soest, Zeist en Amersfoort door het verbinden van versnipperde natuur en het creëren van ruimte voor wonen, werken en zorgprojecten.	X	X
4. Park Vliegbasis Soesterberg	Het verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van Park Vliegbasis Soesterberg, met een goede balans tussen natuur, historie, recreatie en wonen. Hiertoe worden de recreatieve verbindingen en voorzieningen verbeterd.		X
5. Hof van Breukelen	Herinrichting van het Stationsgebied Breukelen en het benutten van mogelijkheden voor binnenstedelijke woningbouw in het gebied tussen het Amsterdam – Rijnkanaal en A12 bij station Breukelen.		
6. Het Klooster – blue port	Verkenning mogelijkheden voor de vestiging voor de ontwikkeling van een blue port in de noordelijke punt van Het Klooster in Nieuwegein.		
7. Utrecht Oost – Utrecht Science Park	De regio heeft de ambitie dat in 2020 Utrecht-Oost / USP een internationaal toonaangevend vestigingsmilieu biedt voor het cluster life sciences, duurzaamheid en gezondheid. Daarbij wordt op een vernieuwende manier samengewerkt aan o.a. de onderwerpen bereikbaarheid, ontwikkelruimte en ontmoeting.	X	

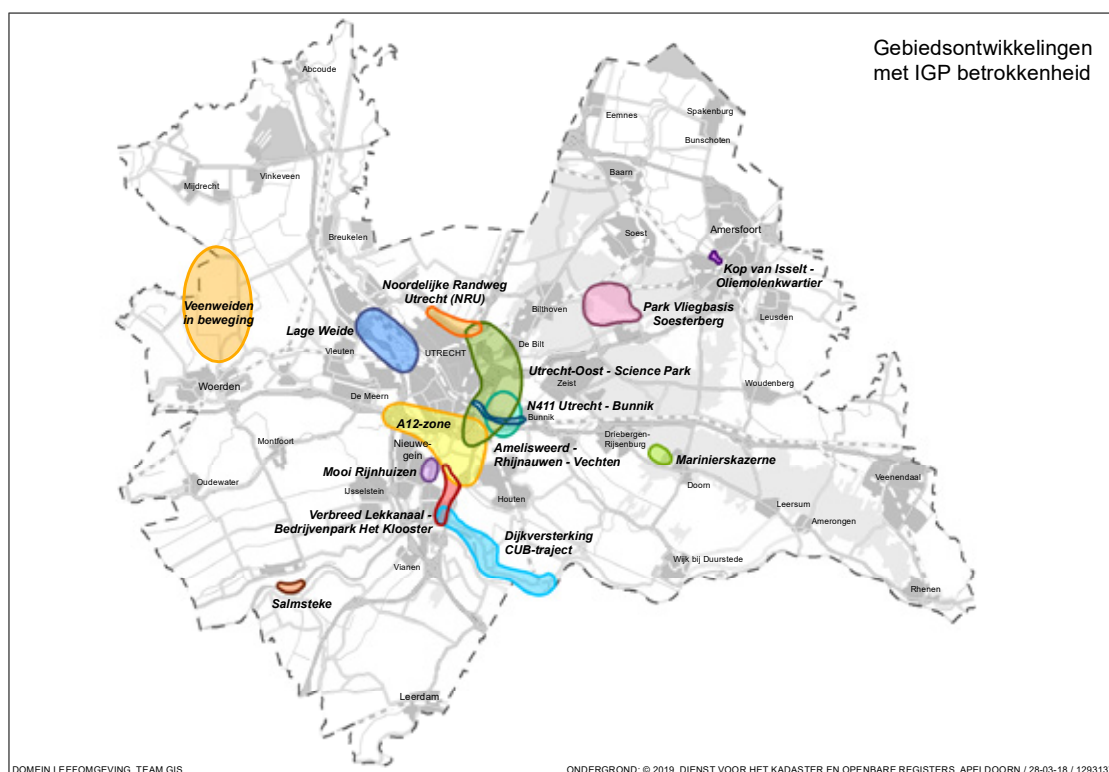
Naam gebieds-ontwikkeling	Korte omschrijving	Inzet procesgeld	Inzet investeringsgeld
8. A12-zone	De A12 Zone tussen de verkeerspleinen Ouden-rijn en Lunetten ontwikkelt zich op lange termijn tot een hoogwaardig en multifunctioneel woon/werkgebied, dat bijdraagt aan het versterken van de economische kracht van de Noordvleugel.	X	
9. Noordelijke Randweg Utrecht	Opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) naar 2x2 rijstroken, ongelijkvloerse kruisingen en een maximumsnelheid van 80 km/h gekoppeld aan verbeteringen voor de ruimtelijke kwaliteit (inclusief Nieuwe Hollandse Waterlinie) en van de relatie tussen stad en land.		
10. Recreatieve uitloopgebieden Utrecht en Amersfoort	Versterking recreatieve voorzieningen en verbindingen rond Utrecht en Amersfoort, in combinatie met andere functies en in samenwerking met andere (private) partijen.		
11. Binnenstedelijke ontwikkelingsgebieden focusgemeenten	Faciliteren en realiseren van de binnenstedelijke ontwikkelingsgebieden in 5 focusgemeenten uit het Programma binnenstedelijke ontwikkeling en wonen.	X	
12. Marinierskazerne Doorn	Passende nieuwe bestemming voor de Van Braam Houckgeestkazerne (Marinierskazerne) te Doorn, in een gezamenlijk proces van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de provincie Utrecht.	X	
13. N411 Utrecht – Bunnik	Het structureel verminderen van het aantal verkeersslachtoffers op de provinciale weg N411 Utrecht – Bunnik met zorg voor instandhouding van de aanwezige waarden op het gebied van landschap, cultuurhistorie en natuur en waar mogelijk het vergroten van de belevingswaarde ervan.		X
14. Verbreed Lekkanaal – bedrijvenpark Het Klooster	Realisatie van een breed gedragen, integrale gebiedsontwikkeling in het gebied 'Verbreed Lekkanaal – bedrijvenpark Het Klooster', met daarin: • een zo optimaal mogelijke inpassing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie versterking van de (beeld)kwaliteit van het bedrijvenpark; • verbetering van de recreatieve infrastructuur en beleving van het gebied voor wandelaar en fietser; • versterking van de natuurwaarden in de hele noord-zuidverbinding.		X

Naam gebieds-ontwikkeling	Korte omschrijving	Inzet procesgeld	Inzet investerings-geld
15. Lunet aan de Snel (Eiland van Schalkwijk)	Versterking van de betekenis Lunet aan de Snel en fort Honswijk als recreatief – toeristische drager van de duurzame gebiedsontwikkeling op het Eiland van Schalkwijk.		X
16. Hollandse IJssel	Het creëren van meerwaarde in het gebied ten noorden van IJsselstein door de recreatieve opgave hier te verbinden met verkeersveiligheid, water en natuur.	X	
17. Amelisweerd – Rhijnauwen – Vechten	Het beschermen en waar mogelijk versterken van de bijzondere recreatieve, (cultuur)historische, culturele, ecologische en landschappelijke kwaliteiten van dit gebied, dicht bij de stad. Waarbij het van belang is om de (extra) recreatieve druk op het gebied te stroomlijnen en, waar nodig, af te leiden.	X	
18. Mooi Rijnhuizen	Transformatie van kantorenpark Rijnhuizen naar een aantrekkelijk woon- en werkgebied met een substantiële uitbreiding van het aantal woningen.		X
19. Salmsteke Ontkiemt!	Dijkversterking en ontwikkeling van de uiterwaarden in Salmsteke, met als doelen: - Een veilige dijk, met respect voor landschap en cultuurhistorie; - Ontwikkeling van recreatie en veilige zwemlocatie; Versterking van waternatuur (realisatie van de Kaderrichtlijnwater (KRW) en landnatuur.	X	
20. Lage Weide	Het verbinden, afstemmen en waar mogelijk versterken van provinciale belangen (vooral op het gebied van economie/werkgelegenheid, bereikbaarheid en duurzaamheid) en bijdragen aan de oprichting van een werkstichting die structureel kan zorgdragen voor een kwaliteitsimpuls van Lage Weide.	X	
21. Veenweiden in beweging (Kamerik)	Het opstellen van een lange termijn integraal toekomstperspectief op bodemdaling en agrologistiek in co-creatie met bewoners en ondernemers van Kamerik rondom de Van Teylingenweg.	X	
22. Dijkversterking Culemborgse Veer - Beatrixsluis	Versterking van de Lekdijk (tussen de Culemborgse Veer en de Beatrixsluis), in nauwe samenhang met de directe omgeving en met speciale aandacht voor landschap, het ontwikkelen en beleefbaar maken van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, versterking van recreatieve waarden en versterking van natuur in de uiterwaarden.	X	

De vorm van ondersteuning verschilt per gebiedsontwikkeling en is maatwerk. Kenmerkend voor de aanpak is dat het IGP in principe geen projecten overneemt of zelf opdrachtgever is, maar bijdraagt aan een integrale aanpak waar in de verschillende provinciale doelen met elkaar worden verbonden. Met altijd het gebied als uitgangspunt en niet een afzonderlijke opgave. Dit sluit ook aan bij de beleving van partners en belanghebbenden: voor hen gaat het niet om een afzonderlijke opgave, maar juist wat er allemaal tegelijk in een gebied gebeurt. Door die te verbinden, in een zorgvuldig proces, ontstaat de samenhangende aanpak op gebiedsniveau. Deze activiteiten zijn niet altijd zichtbaar maar zijn een essentieel onderdeel van het verder ontwikkelen van de integrale gebiedsaanpak.

Naast bovenstaande lijst met gebieden is er ook regelmatig betrokkenheid geweest bij potentiële IGP projecten, die uiteindelijk niet in aanmerking kwamen als IGP-project. Vaak werd hierbij een beroep gedaan op advisering vanuit het IGP en hulp geboden bij het leggen van de juiste verbindingen in het proces binnen en buiten de provinciale organisatie. En konden kennis en ervaring uit andere gebiedsprocessen worden gedeeld

In 2019 waren er 14 actuele gebiedsontwikkelingen met IGP – betrokkenheid (zie ook onderstaande kaart). Een beschrijving van deze projecten is opgenomen in de bijlage.

4. VERBINDEND PROCES

4.1 INZET PROCESGELD

Inzet op het verbindend proces bij gebiedsontwikkeling is van het grootste belang. De omstandigheden moeten worden gecreëerd om tot uitvoering te kunnen komen. Overeenkomstig het centrale programmadoel zijn hiervoor verschillende middelen ingezet: bestuurskracht, kennis en financiën.

Bij de start van het IGP lag de nadruk op de inzet van investeringsbudget (zie ook het volgende hoofdstuk) en was er een beperkt budget aan procesgeld beschikbaar (€80.000). In de loop van de jaren verschoof de behoefte van inzet van investeringsgeld steeds verder naar een behoefte aan actieve ondersteuning qua advisering en met procesgeld. Dit had verschillende (onderling samenhangende) redenen:

- Een samenhangende integrale aanpak in een gebied gaat soms het doelbereik van meer sectorale programma's te boven; vanuit deze programma's wordt dan de verbinding gezocht met het IGP, die niet een specifieke opgave, maar de integrale ontwikkeling van het gebied als leidraad heeft;
- Gemeenten, belangenorganisaties, bewoners en andere gebiedspartners zien zich regelmatig geconfronteerd met meerdere gelijktijdig lopende (provinciale) beleids- en uitvoeringstrajecten. Zij vragen om een samenhangende aanpak in 'hun' gebied;
- Er komen nieuwe gebiedsontwikkelingen in beeld die van provinciaal belang zijn maar gezien de breedte van de opgave niet in een lopend sectoraal programma passen.

Het IGP-procesgeld is op vele manieren ingezet, zoals voor het opstellen van gebiedsverkenningen, business-cases, inhuur van specifieke (soms onafhankelijke) deskundigheid, communicatie en organisatie van bijeenkomsten. Hierbij is maatwerk toegepast naar de specifieke behoefte per gebied. Er is, sinds de start van het IGP, in 11 gebieden procesgeld ingezet (zie tabel hoofdstuk 3). In een aantal gevallen ging het om een kleine bijdrage; aanvullend op procesmiddelen uit andere programma's of van andere partijen. Met name de gebiedsontwikkelingen A12-zone, Utrecht – Oost / Utrecht Science Parc, Marinierskazerne Doorn, Salmsteke en Amelisweerd – Rhijnauwen – Vechten zijn voor de voortgang sterk afhankelijk van procesgeld en begeleiding uit het IGP.

Omdat gedurende de looptijd van het IGP de behoefte aan procesgeld in diverse projecten steeds groter werd, is vanaf 2016 het jaarlijkse bedrag naar €280.000 opgehoogd. In 2017 en 2018 zijn diverse kennisbijeenkomsten georganiseerd over de samenwerking bij gebiedsontwikkeling waarin steeds verschillende aspecten rond samenwerking in gebiedsontwikkeling centraal stonden. Op deze wijze worden de ervaringen gedeeld en van elkaar geleerd. De bijeenkomsten werden zeer gewaardeerd door collega's en van belang voor de bijdrage aan integraal werken. In 2019 is het procesgeld ingezet voor de A12-zone, Lage Weide en Culemborgse Veer – Beatrixsluis.

In onderstaand overzicht is de inzet van het procesgeld sinds 2013 opgenomen

Procesgeld IGP 2012 - 2019	
2013	€ 64.000
2014	€ 79.500
2015	€ 60.000
2016	€ 216.300
2017	€ 177.000
2018	€ 214.000
2019	€ 265.000
Totaal	€ 1.075.800

4.2 VOORBEELDEN

Hieronder wordt nader ingezoomd op enkele uiteenlopende gebiedsontwikkelingen waarbij IGP betrokkenheid en financiële procesondersteuning vanuit het IGP verleend is

AMELISWEERD - RHIJNAUWEN - VECHTEN

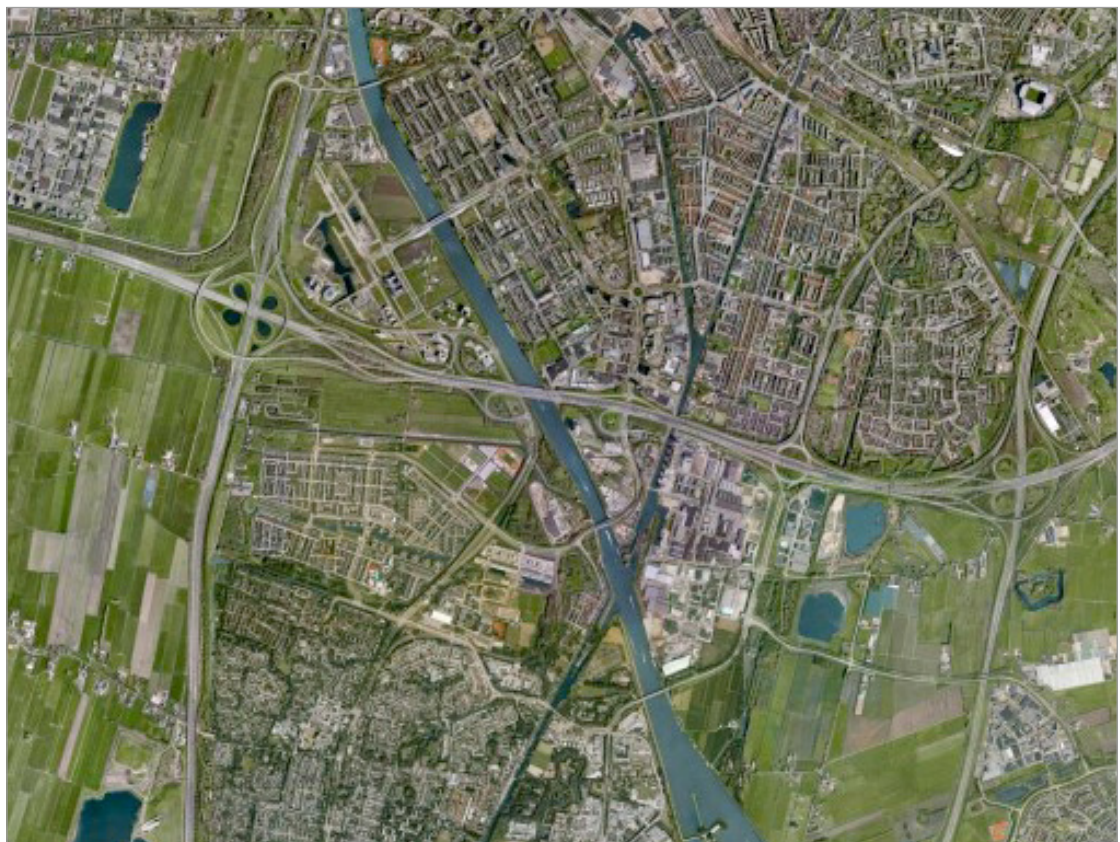
Het gebied Amelisweerd – Rhijnauwen - Vechten (ARV), nabij de stad Utrecht en het Utrecht Science Park (USP), is een van de meest waardevolle én meest intensief gebruikte delen van het landelijk gebied in onze provincie. Het is een bijzonder waardevol gebied, met een afwisseling van landgoederen, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Limes, horeca, musea, recreatieve voorzieningen en een drukke provinciale weg.

De uiteenlopende belangen en het grote aantal betrokken partijen leidde tot veel fricties in de uitvoering. Op initiatief van het IGP is daarom in 2017 een gebiedssamenwerking gestart. De gemeenten Utrecht en Bunnik en de provincie hebben in oktober 2018 bestuurlijk besloten nauwer samen te gaan werken en een Plan van Aanpak (PvA) voor deze samenwerking vastgesteld. In dit PvA zijn de kernwaarden van en ambitie voor het gebied benoemd, de uitgangspunten voor de samenwerking geformuleerd, afspraken gemaakt over de samenwerkingsvorm en concrete projectideeën in beeld gebracht en uitgewerkt. De gebiedssamenwerking heeft een platformfunctie met ambtelijke en bestuurlijke afstemming, maar heeft ook een eigen agenda met onderwerpen die nog niet in de lopende sectorale programma's zijn geborgd.

A12 - ZONE

Op langere termijn kan de A12 Zone tussen de verkeerspleinen Oudenrijn en Lunetten zich ontwikkelen tot een hoogwaardig en multifunctioneel woon/werkgebied, dat bijdraagt aan het versterken van de economische kracht van de Noordvleugel. In 2011 hebben de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Houten, Regio Utrecht en Provincie Utrecht een strategische samenwerking voor de A12 Zone gestart. In het 'Verstedelijkingsperspectief A12 Centraal' (2011) een kansrijk perspectief voor de langere termijn beschreven. Na een periode van actief rentmeesterschap hebben de partijen in 2018 besloten het verstedelijkingsperspectief te actualiseren en concretiseren, wat in 2020 zal uitmonden in een uitgewerkt Integraal Ontwikkelperspectief. Alle provinciale kosten voor de gezamenlijke onderzoeken en verkenningen zijn betaald uit het IGP.

SALMSTEKE

Salmsteke is een recreatiegebied in de uiterwaarden van de Lek bij Lopik. In dit gebied werkt de provincie samen met het Recreatieschap De Stichtse Rijnlanden, Rijkswaterstaat, de gemeente Lopik en Staatsbos-beheer. Hier liggen kansen voor het realiseren van een veilige zwemlocatie en bijbehorende recreatieve ontwikkeling, in combinatie met versterking van de natuurwaarden door de aanleg van een nevengeul. Tegelijk speelt hier de dijkversterking in het kader van het project Sterke Lekdijk. De dijkversterking en de ontwikkeling van de uiterwaarden worden in samenhang opgepakt. Dit was een uitdaging vanwege de soms uiteenlopende snelheden, financiële opgaven en grote aantal betrokken partijen. Mede door de jarenlange inzet van IGP – procesgeld zijn diverse hobbels overwonnen en is in het voorjaar van 2020 het voorkeurs-alternatief (inclusief een integrale ontwikkeling van de uiterwaard) vastgesteld.

4.3 ERVARINGEN

- Met name ondersteuning in het proces om een gebiedsontwikkeling van de grond te krijgen is in de looptijd van het IGP van grote meerwaarde gebleken. Daar zit de grootste behoefte en kennisvraag. Een **zorgvuldig proces met betrokkenheid van alle belanghebbenden** is een voorwaarde om tot uitvoering te komen. Als dat niet goed lukt wordt de uitvoeringsfase nooit bereikt. Bij elke gebiedsontwikkeling blijft dit een uitdaging. Er zijn veel belangen, veel betrokkenen en het is de kunst die met elkaar te verbinden, draagvlak te verwerven en dekkende financiering voor elkaar te krijgen.
- Vanwege de groeiende behoefte aan **inzet van het procesgeld** is het beschikbare budget hiervoor in 2016 opgehoogd naar maximaal €280.000 en in 2020 naar €352.000. Vaak worden deze middelen ingezet in gebieden waar lopende (sectorale) programma's onvoldoende succesvol kunnen zijn, omdat er (eerst) een samenhangende aanpak op gebiedsniveau nodig is. Zonder inzet van procesgeld was in een aantal gebieden de gebiedsontwikkeling niet of veel later op gang gekomen.
- Daarnaast wordt er vaak een beroep gedaan op het IGP voor **kennis / expertise** over proces en organisatie van gebiedsontwikkeling. Punten die vaak aan de orde waren: hoe werken we samen met onze partners en welke samenwerkingsvorm past daarbij, hoe integraal wordt een vraagstuk benaderd en welke verbindingen zijn er met andere trajecten binnen de provincie. Er is grote behoefte aan facilitering van het IGP hierbij, wat ook is gebleken uit de grote opkomsten bij de kennisbijeenkomsten gebiedsontwikkelingen die zijn georganiseerd.
- Opvallend vaak komt het IGP in beeld op de **grensvlakken van stedelijk gebied – landelijk gebied**, vaak ook in combinatie met mobiliteitsvraagstukken. Deze gebieden zijn zeer dynamisch en complex, er komt veel samen. Juist door de ligging op grensvlakken valt het niet als van vanzelf onder een van de provinciale uitvoeringsprogramma's en komt het IGP snel in beeld.
- De **variatie in typen gebiedsontwikkelingen is groot**. Soms gaat het om (grootschalige) transformaties waarin delen van gebieden andere functies krijgen. Voorbeelden zijn onder meer de A12-zone, Rijnhuizen Nieuwegein en de Marinierskazerne in Doorn. In andere gevallen gaat het vooral om de coördinatie en afstemming van vaak al lopende initiatieven in het gebied, zoals in Amelisweerd – Vechten – Rhijnauwen (ARV) en dijktraject Culemborgse veer – Beatrixsluis (CUB).
- Bij ARV en CUB is een **gebiedscoördinator/ regisseur** aangesteld die zorgt voor externe afstemming tussen betrokkenen en interne afstemming voor één afgestemd provinciaal geluid. De behoefte aan dergelijke gebiedsaanspreekpunten lijkt te groeien.
- Werken aan een gebiedsontwikkeling betekent de **belangen van het gebied centraal stellen**. Dat vereist lef én alertheid, de wil om mee te denken en dingen aan elkaar te knopen. Creativiteit, goed kunnen samenwerken en (toegang tot) gedegen vakkennis is van cruciaal belang. Het IGP heeft het eigenaarschap van diverse gebiedsontwikkelingen georganiseerd en heeft ondersteuning geboden aan de trekkers van de gebieden om die rol goed uit te kunnen voeren en daarin ook van elkaar te kunnen leren. Deze manier van werken overstijgt de sectorale programma's en de meerwaarde van het IGP is dat dit geagendeerd wordt, in uitvoering wordt gebracht en daarmee ervaringen worden opgebouwd die voor de gehele organisatie van belang zijn.

5. UITVOERING

5.1 INZET INVESTERINGSBUDGET

Voor de daadwerkelijke realisatie en uitvoering was er de afgelopen periode IGP-investeringsbudget beschikbaar. Dit investeringsbudget kon worden ingezet in combinatie met andere provinciale middelen. Met deze gebundelde inzet van financiële middelen kon de financiering van complexe gebiedsontwikkelingen rond gezet worden.

Voor de inzet van investeringsbudget was een stapsgewijze besluitvorming voorzien: vooronderzoek, verkenningsfase, planuitvoeringsfase en realisatiefase. Vanaf het begin was duidelijk dat de inzet van investeringsbudget aan schommelingen onderhevig zou zijn. Daarnaast was er expliciet een ‘spaardoel’: In de beginjaren moest worden gespaard voor de inzet op grote projecten zoals de A12 Zone. Daarom is gekozen voor het vormen van een investeringsreserve. Via een jaarlijkse storting werd de IGP – reserve gevoed. Bij de start van het IGP was in totaal jaarlijks 4 miljoen euro beschikbaar, waaruit ook het Innovatieprogramma Fysieke Leefomgeving betaald werd. In de loop der jaren is de jaarlijkse storting teruggebracht tot circa 2,7 miljoen euro; hieruit is ook de verhoging van het procesgeld gedekt. In de begroting en in de jaarlijkse voortgangsrapportages is hierover jaarlijks gerapporteerd.

Als de inzet van investeringsbudget aan de orde was, werd er per project op basis van een door PS vast te stellen Realisatieplan middelen beschikbaar gesteld vanuit de IGP-reserve. Voor de inzet van investeringsbudget hebben PS bij de start vier criteria benoemd:

- er is sprake van een programma-overstijgend doelbereik: meervoudige doelen die geprogrammeerd zijn in meer dan één bestaand provinciaal programma of beleidsveld;
- inzet van de provincie Utrecht doet ertoe: zonder inzet laten we provinciale doelen liggen en/of krijgt het project geen voortgang;
- rol en inzet van provincie wordt gedragen door de andere deelnemende partijen en er is commitment over ieders rol en inzet;
- er is reëel zicht op uitvoering.

In het realisatieplan wordt aangegeven om welke ontwikkeling en welke investering het gaat en wordt onderbouwd op welke wijze aan deze vier criteria wordt voldaan.

IGP – investeringsbudget is in de periode 2012 – 2019 ingezet in 6 gebiedsontwikkelingen, met een totale investering vanuit het IGP van circa €9.500.000. In deze gebieden heeft het IGP het verschil gemaakt om gebiedsontwikkelingen daadwerkelijk van de grond te krijgen en uit te voeren. Het investeringsbudget van het IGP is bedoeld als extra investering, bovenop andere provinciale middelen om de gebiedsontwikkeling rond te krijgen. In vijf van de zes is dat ook het geval geweest. Alleen bij het Verbreed Lekkanaal – bedrijvenpark Het Klooster was vanuit de provincie het IGP de enige dekkingsbron. Met de opmerking dat juist hier de bijdrage ervoor zorgde dat ook het Rijk en de gemeente Nieuwegein financieel bijdroegen.

In de periode 2012-2019 zijn de onderstaande investeringen vanuit het investeringsbudget gedaan:

bedragen x 1.000		
Naam project	Jaar besluit PS over realisatieplan	Beschikbaar gestelde middelen
Hart van de Heuvelrug - rentederving	2014	€ 7.000 via het ritme: 2013 € 2.000 2014 € 2.000 2015 € 1.500 2016 € 1.000 2017 € 500
Verbreed Lekkanaal - bedrijvenpark Het Klooster	2015	€ 500
Lunet aan de Snel	2015	€ 300
Mooi Rijnhuizen Nieuwegein	2016	€ 335
Hart van de Heuvelrug - afronding inrichting Park Vliegbasis Soesterberg	2016	€ 250
N411 Utrecht - Bunnik	2016	€ 1.000

Per 31 december 2019 was de eindstand van de IGP – reserve €13.668.678. Op basis van de Coalitie-akkoord is de lijn gekozen deze reserve af te bouwen, met uitzondering van het bedrag wat nodig is om bestuurlijke toezeggingen over de inzet van IGP – investeringsbudget na te komen. Daarom is aan deze reserve €8.500.000 onttrokken voor de dekking van de begroting voor 2020. Het resterende bedrag – ruim €5.000.000 is gereserveerd voor drie gebiedsontwikkelingen: Salmsteke Ontkiem!, dijktraject Culemborgse Veer – Beatrixsluis (CUB-traject) en de Kop van Isselt / Zone Spoor en Eem in Amersfoort. Inmiddels hebben PS in het voorjaar van 2020 ingestemd met het zevende Realisatieplan voor Salmsteke Ontkiem! Met de inzet van €1.000.000 IGP – investeringsbudget wordt de gecombineerde ontwikkeling van een nieuwe zwemplas, nevengeul voor natuur en dijkversterking financieel haalbaar gemaakt.

Hieronder wordt nader ingezoomd op enkele uiteenlopende gebiedsontwikkelingen waarbij investeringsbudget van het IGP verleend is.

5.2 VOORBEELDEN

HART VAN DE HEUVELRUG/VLIEGBASIS SOESTERBERG

Hart van de Heuvelrug is een baanbrekende gebiedsontwikkeling waarmee kwaliteitsversterking van de groene waarden wordt gecombineerd met de toevoeging van wonen en werken. Door de crisis op woningmarkt bevond het project zich in financieel zwaar weer, mede door de rekenrente die aan de provinciale voorfinanciering hing. Het voortbestaan van het project was in gevaar. Het IGP heeft de rekenrente voor haar rekening genomen, in totaal €7.000.000. PS hebben in 2013 met het Realisatieplan ingestemd. Hierdoor werd het mogelijk nieuwe samenwerkingsovereenkomsten te maken en was de resterende uitvoering van deze gebiedsontwikkeling veiliggesteld.

MOOI RIJNHUIZEN

Rijnhuizen in de gemeente Nieuwegein is één van de grootste en meest kansrijke gebieden voor grootschalige stedelijke gebiedstransformatie in onze provincie. Er is een verouderd kantorenbestand met nogal wat leegstand en er zijn mogelijkheden voor substantiële binnenstedelijke woningbouw. Voorwaarde voor deze transformatie is een opwaardering van de openbare ruimte en de ontsluiting van het gebied. De middelen voor deze investeringen waren echt niet beschikbaar. Na een intensief gezamenlijk proces hebben de gemeente Nieuwegein, provincie Utrecht en private partijen gezamenlijk gekozen voor een innovatieve oplossing: een revolverend gebiedsfonds. Het provinciale deel van de bijdrage van €670.000 komt voor de helft uit het IGP-investeringsbudget en voor de helft uit het budget van Binnenstedelijke Ontwikkeling. Ook de gemeente Nieuwegein en private partijen hebben een gelijke bijdrage geleverd.

Met het gezamenlijke budget van ruim €2 miljoen zijn investeringen gedaan in de openbare ruimte en de ontsluiting, waardoor substantiële woningbouwontwikkeling mogelijk werd. Het fonds wordt vervolgens weer gevoed door de afdracht uit de ontwikkeling van vastgoed. Zonder dit fonds was de ontwikkeling tot woningbouwlocatie niet of veel later op gang gekomen.

VERBREED LEKKANAAL – BEDRIJVENPARK HET KLOOSTER

Het Lekkanaal, de belangrijkste vaarverbinding tussen Amsterdam en Rotterdam, is deels verbreed en de Beatrixsluis heeft er een derde kolk bijgekregen. De inrichting van het Bedrijvenpark Het Klooster direct daar aan grenzend is in volle gang. Provincie, gemeente Nieuwegein en het Rijk hebben extra middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een gezamenlijk ontwikkeld landschappelijk inrichtingsplan om de bijzondere waarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in dit gebied zo goed mogelijk in te passen. Dit was nodig om te voorkomen dat de nominatie van NHW en de gehele ontwikkeling van het gebied in gevaar kwamen. In 2016 hebben PS besloten €500.000 beschikbaar te stellen uit het investeringsbudget van het IGP. Met deze stap van de provincie waren ook het Rijk (€2.500.000) en de gemeente Nieuwegein (€400.000) bereid financieel bij te dragen en was de ontwikkeling veiliggesteld. De inpassingswerkzaamheden zijn eind 2019 allemaal afgerond.

5.3 ERVARINGEN

- Vooral in de eerste coalitieperiode (2012-2015) van het IGP heeft de inzet van IGP – investeringsbudget in een aantal gebieden het verschil gemaakt. Zonder dit extra budget was het niet mogelijk geweest dekkende financiële afspraken te maken over de betreffende gebiedsontwikkeling en zou de uitvoering niet kunnen starten. Het ging hierbij opvallend vaak om projecten met belangrijke cultuurhistorische waarden. Voor cultureel erfgoed was weinig sectoraal budget beschikbaar in de begroting, maar de bescherming en zichtbaar maken van **cultuurhistorisch erfgoed was vaak een cruciaal onderdeel van de gebiedsontwikkeling.**
- In alle zeven gevallen hebben PS een besluit genomen over de inzet van investeringsbudget op basis van een Realisatieplan. Bij de start van het IGP was voor de besluitvorming over de inzet van investeringsbudget een gedetailleerd stappenplan voorzien: onderzoek, verkenningfase, planuitvoeringsfase en realisatiefase. De praktijk bleek echter veel grilliger. **De behoefte aan IGP – investeringsbudget en kansen voor gebiedsontwikkelingen kwam vaak onverwachts op.** Besluitvorming in 4 stappen kost dan teveel tijd en is ook niet nodig. Doorgaans is in 1 keer een statenvoorstel aan GS en PS voorgelegd.
- **Het flexibele karakter van het investeringsgeld was een voordeel.** Doordat het investeringsbudget ingezet kon worden bij vaak specifieke knelpunten in een gebiedsontwikkeling waar geen andere (provinciale) dekking voor was, kon het IGP juist een laatste zet naar uitvoering geven en was daarmee van grote meerwaarde.
- Na 2016 is de inzet van investeringsbudget minder vaak aan de orde geweest. In de praktijk blijkt vaak niet het gebrek aan financiële middelen de belangrijkste stagnerende factor te zijn bij gebiedsontwikkeling. Andere factoren, zoals de complexiteit van het planproces, draagvlak bij de meest betrokken partijen en **stagnatie in de besluitvorming bij overheden en maatschappelijke organisaties zijn vaak meer belemmerend.** Het is dan ook niet vreemd dat er meer en meer nadruk kwam te liggen op de proceskant van gebiedsontwikkeling en minder op de inzet van investeringsbudget.
- **Investeringsbudget blijft wel een belangrijk aandachtspunt** bij integrale gebiedsontwikkelingen. Voor het vervolg is het de uitdaging sectorale budgetten in één gebied in samenhang in te zetten. Dit vraagt een goede interne voorbereiding en (bestuurlijke) afstemming, elk sectoraal budget heeft zijn eigen doelen, criteria en procedures. En voor sommige gebiedsopgaven, denk aan het gebied de A12-zone, is het de verwachting dat de investeringen de sectorale budgetten zal overstijgen en wordt het een begrotingsvraagstuk. Dat vraagt om een gedegen planning en heeft mogelijk gevolgen voor de flexibiliteit en snelheid waarmee de provincie kan handelen.

6. DOORKIJK VERVOLG AANPAK INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING

FACILITERING INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING BLIJFT NODIG

In die gebieden waar meerdere provinciale opgaven en belangen bij elkaar komen blijft een gebundelde inzet van kennis, bestuurskracht en middelen nodig. Daarbij is ook voor bewoners en belanghebbenden een gebiedsbenadering belangrijk en logisch, het gaat immers niet om afzonderlijke opgaven, maar wat er in zijn totaliteit in een gebied gebeurt. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat we integrale afwegingen maken, gericht op wat de bedoeling is van de locatie en passend bij de eigenheid van de omgeving? Een van de belangrijke algemene lessen uit het IGP 2012-2019 is dat de voorbereidende stappen voorafgaand aan de uitvoering van een gebiedsontwikkeling cruciaal zijn. Er moet immers gezamenlijk worden bepaald welke ontwikkelingsrichtingen gekozen worden, wat daarvoor nodig is en wie daaraan meebetaalt. Daarbij gaat het ook om vragen als: met welke andere provinciale belangen kan een verbinding worden gemaakt, hoe organiseer ik intern en extern draagvlak en betrokkenheid, op welke wijze organiseer ik de samenwerking met andere partijen in het gebied en wat vraagt dit van de provinciale organisatie. Dit vereist een zorgvuldig en verbindend proces. Het IGP kan vraaggericht ondersteunen en agenderen om op gebiedsniveau hier invulling aan te geven en te helpen om ambities en doelen binnen de provincie, maar ook van verschillende partijen bij elkaar te brengen.

Er is vanaf 2020 geen nieuwe voeding meer van de IGP – reserve. De bestaande IGP - reserve is grotendeels opgeheven, met uitzondering van de reservering van circa 5 miljoen euro voor drie gebiedsontwikkelingen waar bestuurlijke toezeggingen zijn gedaan. Wel is het procesbudget opgehoogd naar €352.000 in 2020. Voortbouwend op de ervaringen van de afgelopen jaren zal de nadruk bij de nieuwe aanpak van het IGP dan ook op de procesondersteuning liggen. Door gericht bij te dragen/ vorm te geven aan integrale gebiedsontwikkeling in de praktijk en hoe hier, ten behoeve van de vele partners met wie de provincie daarin samenwerkt, ook meer uniformiteit in te krijgen. Niet zo zeer wat de aanpak is, want dat is afhankelijk van de gebiedsopgave, maar wel hoe je dat doet. En de uitwisseling hoe de organisatie daarin verder kan professionaliseren.

SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN

Belangrijke noties en aandachtspunten die we bij het vervolg meenemen zijn:

- De benodigde flexibiliteit in de aanpak. Bij het ene gebied gaat om een grote samenhangende gebiedsontwikkeling waar je als provincie ook direct voor de uitvoering verantwoordelijk bent zoals bijvoorbeeld bij provinciale wegen. In andere gebieden is er vooral behoefte aan een goede afstemming van en regie op lopende ontwikkelingen (één coördinator en/of één regisseur).
- Het uitwerken van de juiste aanpak en de rollen die de provincie en anderen daarbij hebben is cruciaal bij de start van een proces.
- Gebiedsontwikkelingen zijn complexe en langjarige trajecten. Realiseren van de uiteindelijke (fysieke) resultaten vereist uithoudingsvermogen. Het verkennen van mogelijkheden, sluiten van intentie- en samenwerkingsovereenkomsten en maken van plannen en ontwerpen zijn belangrijk stappen en tussentijdse resultaten in het proces.
- Er is geen limitatieve lijst van gebiedsontwikkelingen, nieuwe kansrijke provinciale opgaven die zich lenen voor een gebiedsontwikkelingsaanpak zullen zich blijven aandienen. De vervolgaanpak dient deze flexibiliteit te bevatten.
- Door het opheffen van de IGP-reserve is het gebundeld inzetten van de verschillende financiële budgetten binnen de provincie bij gebiedsontwikkelingen extra belangrijk geworden. Voor de komende periode is het de uitdaging sectorale budgetten in één gebied in samenhang in te zetten.

SAMENHANGENDE INZET INSTRUMENTEN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

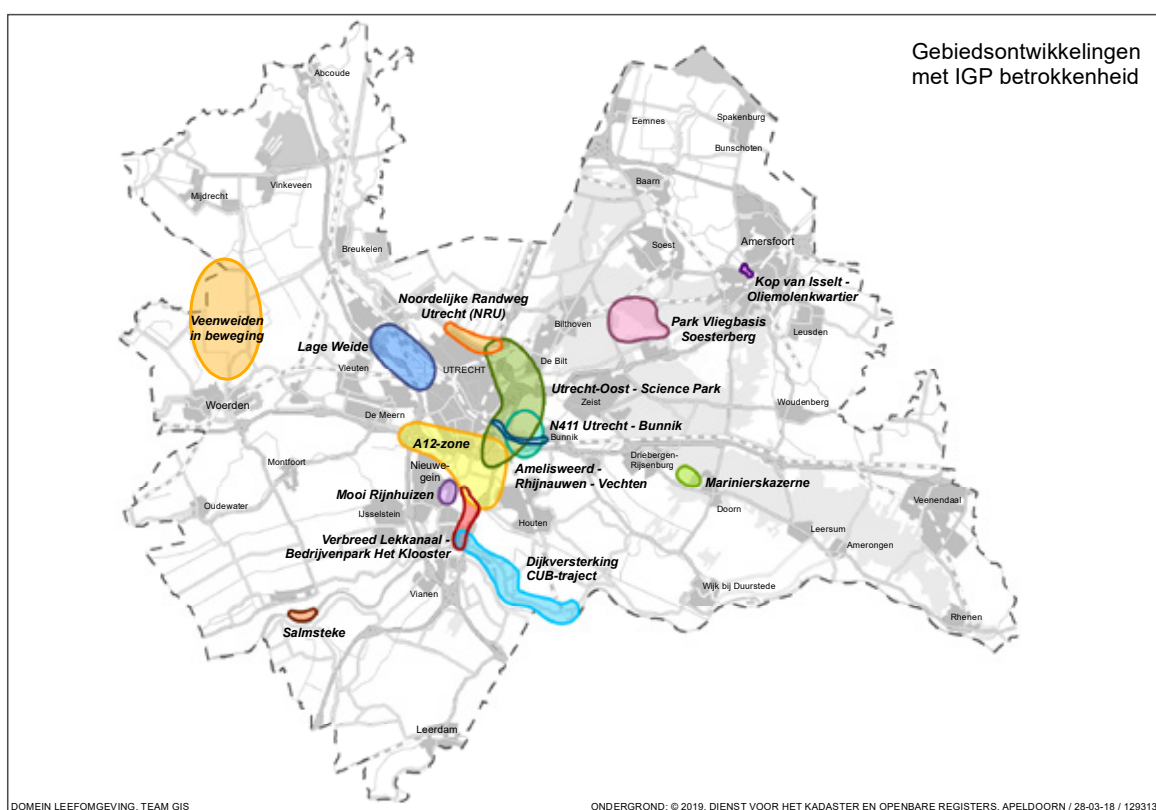
De ontwerp-omgevingsvisie en het huidige Coalitieakkoord brengen de toekomstige ruimtelijke uitdagingen in kaart zoals o.a duurzame energie, stikstofproblematiek en nieuwe woningbouwlocaties; gebiedsontwikkeling kan een geschikt instrument zijn in het samenbrengen en afwegen van deze uitdagingen. Daarbij ligt er winst te behalen in de samenwerking met andere ruimtelijke ontwikkelingsinstrumenten zoals: innovatie fysieke leefomgeving, de onafhankelijk adviseur ruimtelijke kwaliteit, de eenheid ruimtelijk ontwerp, de ruimtelijke agenda gemeenten en het spoor 'Aanpassen manier van werken' van het programma Implementatie Omgevingswet. De gemeenschappelijke lijn die al deze dossiers verbindt is: het verbeteren van uitvoeringsgerichte samenwerking met externe partners ten behoeve van een kwalitatief hoogwaardige ruimtelijke ontwikkeling, passend in de denklijn van de omgevingsvisie. Gezamenlijk wordt er gewerkt aan een nieuwe aanpak die in de tweede helft van 2020 wordt vastgesteld. De projectenlijst 2019 van het IGP wordt geactualiseerd en hierin meegenomen. Ook wordt er gekeken naar nieuwe opgaven die zich aandienen. Totdat de nieuwe aanpak is vastgesteld wordt de procesondersteuning in de gebieden op basis van de criteria uit het IGP programma 2012-2019 voortgezet. De inzet van het resterende investeringsbudget wordt nog via een realisatieplan ter goedkeuring voorgelegd aan PS. Voor het gebied Salmstede hebben PS in het voorjaar 2020 al 1 miljoen uit de reserve IGP beschikbaar gesteld. Voor het deeltraject Culemborgse Veer – Beatrixsluis van de Sterke Lekdijk en Kop van IJssel/ Zone Spoor en Eem in Amersfoort volgt dit nog.

BIJLAGE

OVERZICHT GEBIEDSONTWIKKELINGEN MET IGP-BETROKKENHEID PER 31-12-2019

Bij de vaststelling van het IGP in 2012 is afgesproken jaarlijks een actueel overzicht te bieden van de gebiedsontwikkelingen met IGP-betrokkenheid. De onderstaande kaart geeft dit beeld per 31 december 2019.

Alle 14 projecten zijn in de bijlage kort uitgewerkt.¹ Het overzicht bevat projecten die specifiek door PS op de lijst zijn geplaatst, en/of waarvoor een realisatieplan is gemaakt, en/of inzet van IGP-procesgeld is ingezet.

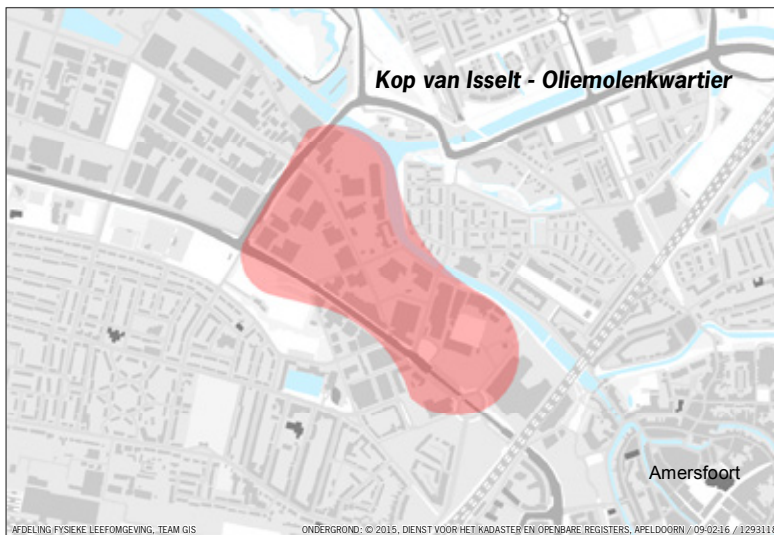
Er is in 2019 één project toegevoegd: dijkversterkingstraject Culemborgse Veer - Beatrixsluis (Houten-Nieuwegein). Meer informatie over deze gebiedsontwikkeling is opgenomen in de bijlage.

¹ Voor de gebieden waar in de eerste twee kwartalen van 2020 nog grote ontwikkelingen hebben plaatsgevonden hebben we dat meegenomen in het overzicht.

KOP VAN ISSELT / OLIEMOLENKWARTIER

DOEL

Transformatie van een verouderd en weinig intensief gebruikt bedrijfsterrein naar een aantrekkelijk en gemengd gebied met nieuwe functies (wonen, werken, recreëren) die bijdragen aan de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de stad als geheel.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

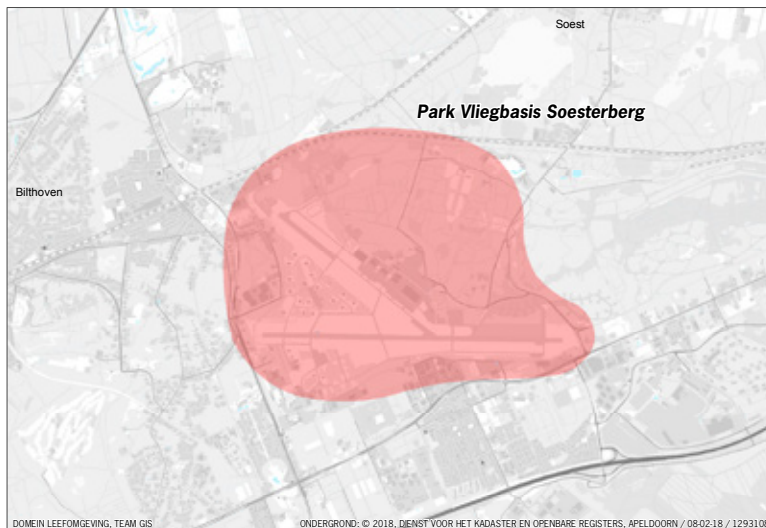
De Kop van Isselt / Oliemolenkwartier is een grote locatie in het gebied tussen Eem en Spoor nabij het centrum van Amersfoort waar met een behoorlijk omvang 'wonen' kan worden toegevoegd. Gemeente en provincie hebben in maart 2019 afgesproken te gaan samenwerken in dit potentierijke gebied en zijn daarvoor een intentieovereenkomst aangegaan. Inzet daarvan is om de verschillende locaties tussen Eem en Spoor zich te laten ontwikkelen tot een gemengd stedelijk gebied met wonen, werken en voorzieningen en hoge dichtheden. Daarmee wordt voorzien in een stedelijk milieu dat de stad nog niet echt te bieden heeft.

De gemeente heeft in 2019 besloten het afvalverwerkingsbedrijf ROVA in enkele jaren te verplaatsen. Deze verplaatsing is randvoorwaardelijk voor de verdere ontwikkeling van het hele gebied tussen Eem en Spoor. De kosten die met deze verplaatsing gemoeid zijn leggen een grote druk op de (nog te openen) grondexploitatie voor de Kop van Isselt. De provincie heeft in eerder genoemde intentieovereenkomst toegezegd de mogelijkheden te zullen verkennen om middelen van de programma's Binnenstedelijke Ontwikkeling en IGP middelen in te zetten om de gewenste ontwikkeling mogelijk te maken. Dit is een van de gebieden waar nog IGP-investeringsgeld voor gereserveerd staat, dit zal het komende jaar verder worden uitgewerkt in een realisatieplan en aan PS worden voorgelegd.

PARK VliegBasis SOESTERBERG

DOEL

Het verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van Park Vliegbasis Soesterberg, waarbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen natuur, historie, recreatie en wonen. Hiertoe worden de recreatieve verbindingen en voorzieningen verbeterd.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

Park Vliegbasis Soesterberg is eind 2014 opengesteld voor publiek. Voorafgaand aan de openstelling is het gebied toegankelijk gemaakt via een structuur van wandel- en fietspaden en een aantal algemene voorzieningen. Door bezuinigingen konden destijds niet alle voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd. Daarom is optimalisatie van de voorzieningen en infrastructuur nodig om het gebied beter te ontsluiten voor bezoekers, de bijzondere natuur beter te beschermen (zonering) en de aansluiting met de omgeving te verbeteren.

Dit optimalisatieplan is gezamenlijk opgesteld met onze partners: de gemeenten Zeist en Soest, het Nationaal Militair Museum (NMM) en Het Utrechts Landschap (HUL).

Omdat bij deze gebiedsontwikkeling meerdere provinciale beleidsdoelen bij elkaar komen (recreatie en toerisme, natuur, erfgoed en in de toekomst wonen), is voor de aanleg van de ontbrekende schakels in de padenstructuur IGP – investeringsbudget ingezet, à €250.000. In het IGP - Realisatieplan is dit verder uitgewerkt. In december 2016 hebben PS deze middelen beschikbaar gesteld.

De recreatieve verbeteringen hebben betrekking op wandel- en fietspaden, entrees, bebording, routes, hekwerk, uitkijkpunten, vogelkijkhut, meubilair en informatievoorziening.

Met de uitvoering van het plan is in 2017 gestart. De uitvoering gebeurt in fases aangezien er diverse vergunnings- en ontheffingstrajecten lopen vanwege de bijzondere natuur op de vliegbasis:

- Fase 1: o.a. bebording, uitkijkpunten, aansluiting op de Paltz, entrees, toegankelijk maken schietbaan, etc. Dit zijn de maatregelen die ten noorden van de Lange Baan liggen. Deze zijn inmiddels grotendeels opgeleverd.
- Fase 2: dit betreft de maatregelen op en rond de landingsbaan. Deels worden deze maatregelen uitgevoerd (zoals de aantakking op het NMM), deels is het plan herzien vanwege de impact op de veld-leeuwerik.

Gezien de unieke natuurwaarden van het park, wordt uitermate zorgvuldig gekeken naar mogelijke verstorende effecten op beschermde flora en fauna, zodat waar nodig

PROJECT 2 - VERVOLG

mitigerende maatregelen kunnen worden ontwikkeld. Hiervoor is in april 2019 een inrichtingsplan mitigerende maatregelen vastgesteld. Dit plan is opgesteld in samenwerking met gebiedspartners. Deze maatregelen zijn randvoorwaardelijk voor het verkrijgen van de benodigde ontheffing Wet natuurbescherming voor aanleg van een deel van het padenplan fase 2.

Met de uitvoering van de maatregelen zouden voldoende broedterritoria van de veldleeuwerik gemitigeerd worden om enerzijds de woonwijk Vliegbasis Soesterberg te

realiseren en anderzijds het padenplan (fase 2) te af te ronden.

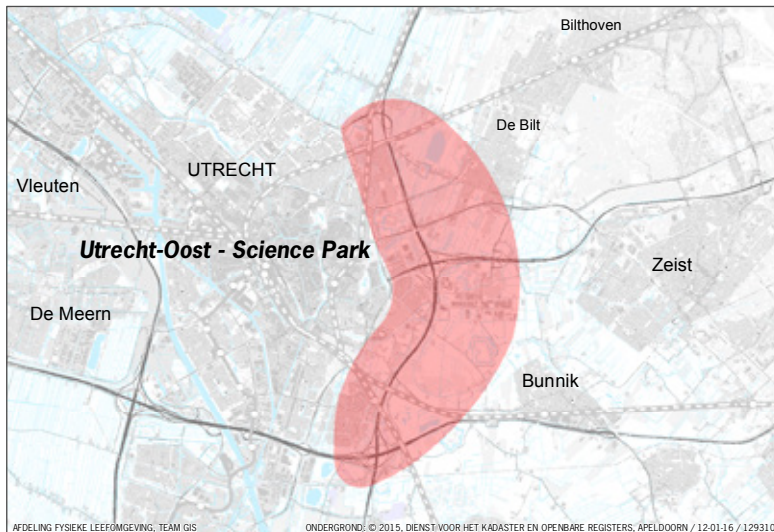
Voor het padenplan zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd, waardoor de territoria niet verstoord worden. Voor realisatie van de paden dienen verschillende vergunningentrajecten doorlopen te worden bij zowel gemeente Zeist (BP wijziging) als bij de gemeente Soest (omgevingsvergunning). Streven is om in 2020 de benodigde vergunningen en ontheffingen te verkrijgen en het resterende deel van het padenplan uit te voeren.

UTRECHT – OOST / SCIENCE PARK

DOEL

De regio heeft de ambitie dat in 2020 Utrecht-Oost een internationaal toonaangevend vestigingsmilieu biedt voor het cluster life sciences, duurzaamheid en gezondheid.

Utrecht Oost/Science Park, kortweg USP, ontwikkelt zich in rap tempo tot een internationaal vestigingsklimaat van formaat. Belangrijke motor achter dit succes is de wijze waarop alle betrokken partijen de handen ineen hebben geslagen.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

Het Utrecht Science Park (USP) in Utrecht Oost is van grote betekenis voor onze topregio. Daarom wordt intensief samengewerkt aan de bereikbaarheid, de ontwikkelruimte en ontmoeting. Overheden, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven werken samen aan de ambitie om een internationaal toonaangevend vestigingsklimaat te realiseren op het USP. Het gebied werkt inmiddels als een magneet op gerenommeerde bedrijven en kennisinstellingen. Het succes zorgt ook voor nieuwe uitdagingen, met name als het gaat om het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid.

Ruim vijf jaar geleden ging de USP-samenwerking van start. Sindsdien heeft een brede coalitie eraan gewerkt om de potentie van het gebied ten volle te benutten. In de flyer “5 jaar samenwerken met impact” geven vertegenwoordigers van alle betrokken partijen kort en bondig hun mening over deze samenwerking. De partijen op het USP werken aan tal van investeringen in vastgoed. Afstemming

van deze plannen en de relatie met de bereikbaarheid (op korte en lange termijn) is een continu aandachtspunt.

De gemeente Utrecht heeft in 2017 de rol als regisseur van de samenwerking van de provincie Utrecht overgenomen. Gezien de samenwerking en de onderwerpen die nu spelen, is dit een verstandige keuze. In 2018 is door partijen in het gebied gewerkt aan hun visie op de toekomst. Zowel door de Universiteit, het UMCU, als het gebied Rijsweerd, zijn toekomstvisies gemaakt. Ook de op te stellen Provinciale Omgevingsvisie en het programma U Ned zijn daarin relevant.

In 2019 is de gemeente Utrecht gestart met een Omgevingsvisie USP/Rijsweerd. De toekomstvisies die door de verschillende partners zijn opgesteld in het afgelopen jaar vormen input daarvoor. Daarmee is 2018 een jaar geweest waarin de basis van de samenwerking verder is versterkt en in 2019 is doorgepakt op een integrale visie op de toekomst van het gebied. Gezien de groei van het gebied

PROJECT 3 - VERVOLG

en de bereikbaarheidsopgaven, is de provincie actief betrokken bij deze [gemeentelijke omgevingsvisie](#).

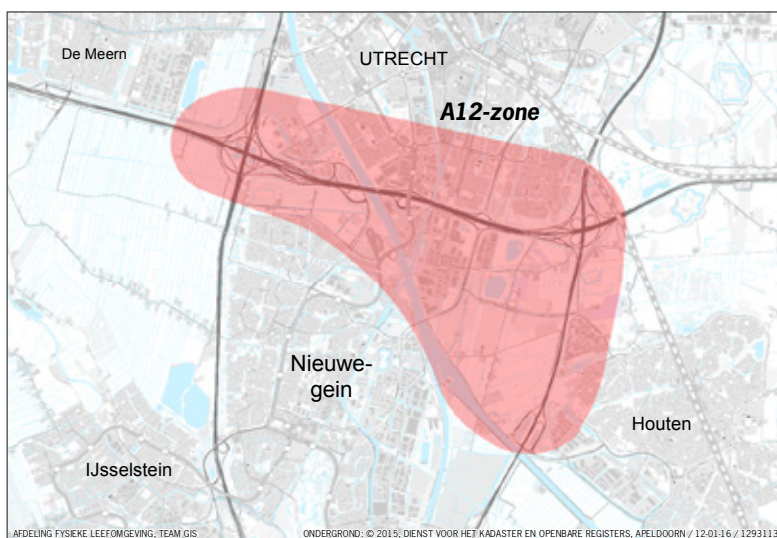
Daarnaast is de groei van het USP (in relatie tot de rode contour en de NHW nominatie) een potentieel complexe opgave. De discussie over het Ronald McDonaldhuis maakt dit duidelijk. In het kader van de gemeentelijke en provinciale Omgevingsvisies zal hierover gesproken moeten worden.

De samenwerking is informeel, passend bij de keuzes die hierover in het verleden zijn gemaakt. Actuele ontwikkelingen roepen de vraag op of een informeel netwerk voldoet. Hierover zullen de komende tijd gesprekken plaatsvinden met de partners.

A12 ZONE

DOEL

Op langere termijn kan de A12 Zone tussen de verkeerspleinen Oudenrijn en Lunetten zich ontwikkelen tot een hoogwaardig en multifunctioneel woon/werkgebied, dat bijdraagt aan het versterken van de economische kracht van de Noordvleugel.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

In 2009 zijn de gemeenten Utrecht, Nieuwegein en Houten, Regio Utrecht en Provincie Utrecht gestart met een verkenning naar de ontwikkelingsmogelijkheden in de A12-zone. In het 'Verstedelijkingsperspectief A12 Centraal' (2011) is een kansrijk perspectief voor de langere termijn beschreven. Daarbij gaven overheden prioriteit aan het realiseren van andere gebiedsontwikkelingsprojecten (veelal buiten de A12 Zone) en worden voor 2025 geen grootschalige ontwikkelingen in de A12 Zone voorzien.

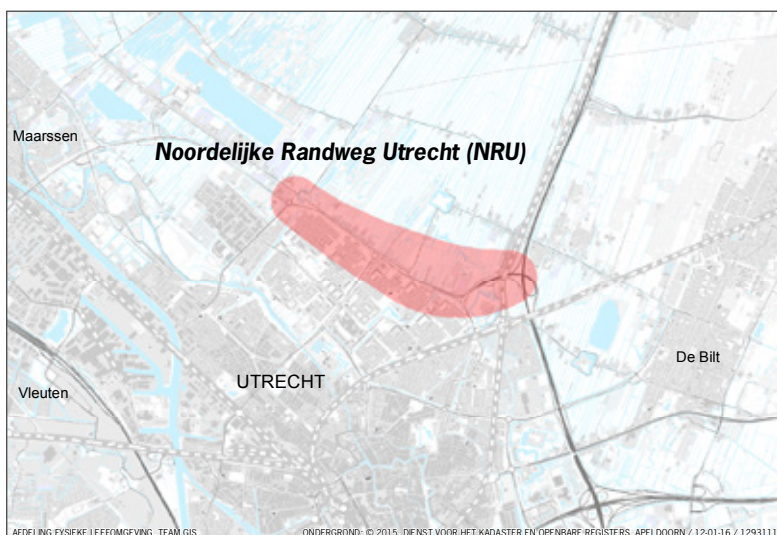
In 2015 is het besef ontstaan dat het goed is een impuls te geven aan de lange termijn verstedelijkingsambities van de A12 Zone, om het gebied ook voor langere termijn 'op de kaart te houden'. In 2016 is daarom een inventarisatie uitgevoerd naar lopende initiatieven in het gebied. Daaruit bleek dat er in een aantal deelgebieden veel dynamiek is.

In september 2017 heeft de Stuurgroep A12 Zone (provincie Utrecht, gemeenten Utrecht, Houten en Nieuwegein) de ambities van het 'Verstedelijkingsperspectief A12 Zone (mei 2011) onderstreept. Daarbij heeft zij de wens uitgesproken om deze ambities te actualiseren en wil zij een scherper in beeld krijgen wat er nodig is om de verstedelijkingsambities te realiseren. Hiertoe is in 2018 eerst een Plan van Aanpak op Hoofdlijnen opgesteld, dat vervolgens is uitgewerkt in de Startnotitie Integraal Ontwikkelperspectief A12 Zone. De eerste helft van 2019 heeft in het teken gestaan van het opstellen van het Integraal Ontwikkelperspectief. Dit heeft in juli 2019 geresulteerd in een drietal Ontwikkelbeelden. In afstemming met U-Ned, REP (U16) en de keuzes in de POVI wordt in de 2^e helft van 2019 en 2020 verder gewerkt aan de uitwerking van deze Ontwikkelbeelden tot een Integraal Ontwikkelperspectief.

NOORDELIJKE RANDWEG UTRECHT

DOEL

Opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU) naar 2x2 rijstroken, ongelijkvloerse kruisingen en een maximumsnelheid van 80 km/h gekoppeld aan verbeteringen voor de ruimtelijke kwaliteit en van de relatie tussen stad en land.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

In het kader van de planstudie Ring Utrecht is besloten tot een opwaardering van de NRU, waarbij een goede doorstroming wordt gekoppeld aan een verbetering van de kwaliteit van het gebied. De uitgangspunten voor de ruimtelijke kwaliteit zijn:

- voldoende verkeerscapaciteit op de doorgaande route en aansluitingen van en naar de stad;
- recreatieve verbindingen tussen stad en land;
- de ruimtelijke inpassing c.q. kwaliteit van het wegbeeld past bij de bijzondere stadsgrens op een cultuur-historische defensielijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

In 2018 heeft de gemeenteraad het Integraal programma van Eisen (Ipe) en het functioneel ontwerp vastgesteld. Het Ipe is modulair opgebouwd. Voor het Dunant- en Ghandiplein zijn twee varianten opgenomen: een verdiepte variant en een variant met viaducten. Dit is een reactie op de politieke wens om niet alleen het Kochplein, maar alle drie verkeerspleinen verdiept te realiseren. Voor het verdiepen van alle drie pleinen ontbreekt echter de financiële dekking. De gemeenteraad van Utrecht heeft in 2017 in een unaniem aangenomen amendement besloten onder voorwaarden €19.000.000 extra beschikbaar te stellen.

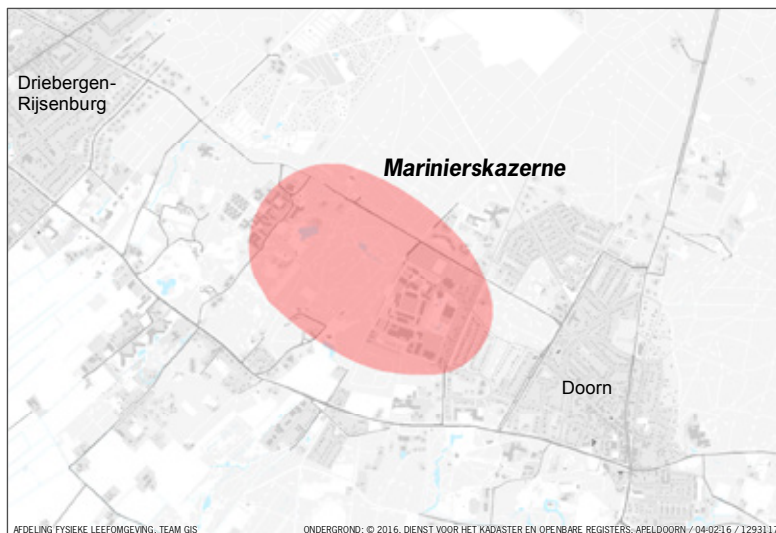
In december 2018 is in de Tweede Kamer een amendement aangenomen waarmee €5.000.000 extra door het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor de opwaardering. In reactie daarop heeft het college van B&W van Utrecht aan de raad voorgesteld om in elk geval het Henri Dunantplein ook verdiept uit te voeren. In februari hebben Provinciale Staten €9.000.000 extra beschikbaar gesteld om een verdiepte ligging van zowel het Kochplein als het Dunantplein mogelijk te maken.

Op 29 mei 2020 heeft het college van B&W van de gemeente Utrecht de raad geïnformeerd over definitieve uitkomsten van de kostenraming van het Voorlopig Ontwerp voor de vernieuwing van de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU). Het college van de gemeente Utrecht constateert dat op basis van de geraamde kosten er voor het project tientallen miljoenen euro's extra nodig zijn om het project met voldoende kwaliteit en zekerheid uit te kunnen voeren. Om deze reden wordt gestart met een twee sporen aanpak. Spoor 1 is inzetten op het verkrijgen van extra financiële middelen. Spoor 2 is het verkennen van een alternatieve oplossing voor het geval het benodigde extra budget niet beschikbaar komt.

MARINIERSKAZERNE DOORN (VAN BRAAM HOUCKGEESTKAZERNE)

DOEL

Passende nieuwe bestemming voor de Van Braam Houckgeestkazerne (Marinierskazerne) te Doorn, in een gezamenlijk proces van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de provincie Utrecht.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

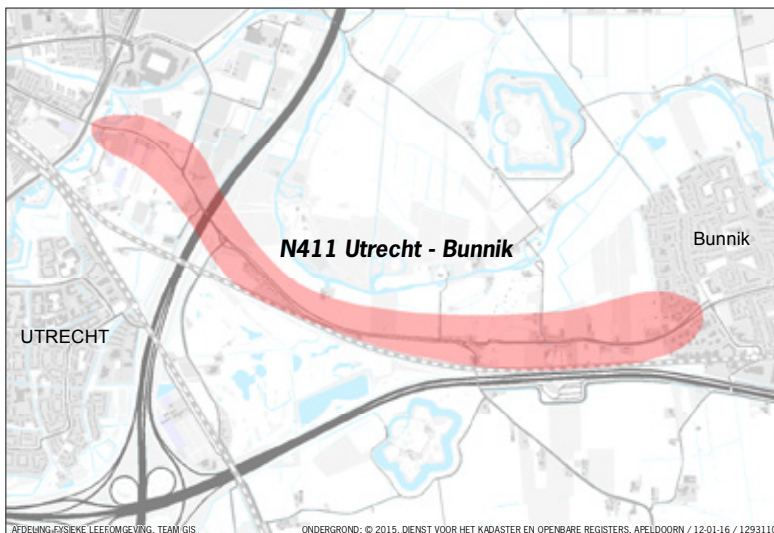
Het RVB en de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn op 10 juli 2015 een intentieovereenkomst aangegaan om te komen tot een herbestemming van het kazerneterrein na het vertrek van de mariniers. Een zorgvuldig proces met participatie speelt hierbij een belangrijke rol. Na vaststelling van het participatieplan door de gemeenteraad is het participatieproces gestart. Het Eindconcept-ontwikkelingskader is op 12 december 2017 als eindresultaat van de participatie in een openbare bijeenkomst gepresenteerd aan raads- en statenleden, inwoners en andere belangstellenden. Het college van B&W heeft het Eindconcept Ontwikkelingskader Herbestemming Marinierskazerne op 19 december 2017 vastgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. GS hebben eveneens op 19 december 2017 ingestemd met het Eindconcept Ontwikkelingskader. Begin 2018 is het Eindconcept Ontwikkelingskader ook door de gemeenteraad vastgesteld als het kader voor de verdere uitwerking. Het Eindconcept Ontwikkelingskader moet op een aantal onderwerpen nog nader worden onderzocht en uitgewerkt. Het resultaat van die nadere uitwerking is een (definitief) Ontwikkelingskader.

In de loop van 2018 is de onzekerheid omtrent de voorgenomen verhuizing van de mariniers toegenomen. De staatssecretaris van Defensie heeft de Kamer op 5 oktober 2018 per brief laten weten de aanbesteding voor de nieuw te bouwen Michiel Adriaenszoon de Ruyterkazerne (MARKAZ) op te schorten. Op 5 november 2018 heeft hierover in de Tweede Kamer een debat plaats gevonden. De uitkomst van dit debat geeft onvoldoende houvast om te starten met het vervolgtraject van de herbestemming van de Marinierskazerne Doorn. Op 21 december 2018 heeft de staatssecretaris de Tweede Kamer per brief laten weten de aanbesteding met nog eens een half jaar op te schorten. De Stuurgroep heeft besloten een pas op de plaats te maken in de planvorming voor de herbestemming van de Marinierskazerne. In juni 2019 heeft de staatssecretaris van Defensie de tweede kamer laten weten de gunning van de bouwvoorbereidende werkzaamheden voor de MARKAZ nogmaals uit te stellen tot uiterlijk 1 juli 2020. In afwachting van besluitvorming door de staatssecretaris van Defensie is het project Herbestemming Marinierskazerne Doorn stil gelegd. Inmiddels is duidelijk geworden dat het kabinet voornemens is de mariniers niet naar Vlissingen (MARKAZ), maar naar Apeldoorn (Nieuw Milligen) te verhuizen. Een definitief besluit hierover, inclusief een pakket compenserende maatregelen voor Zeeland, wordt nog voor het zomerreces van 2020 verwacht.

N411 UTRECHT – BUNNIK

DOEL

Het structureel verminderen van het aantal verkeersslachtoffers op de provinciale weg N411 Utrecht – Bunnik met zorg voor instandhouding van de aanwezige waarden op het gebied van landschap, cultuurhistorie en natuur en waar mogelijk het vergroten van de belevingswaarde ervan.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

De provinciale weg N411 loopt van Utrecht naar Bunnik en is een wegvak waar naar verhouding veel (letsel-) ongevallen plaatsvinden. In 2015 hebben PS kaderstellende besluiten genomen over de reconstructie van de weg. Dit is nader uitgewerkt in een Inrichtingsplan. Het Inrichtingsplan is samen met het Realisatieplan IGP door Provinciale Staten vastgesteld op 31 oktober 2016. In het Realisatieplan is uitgewerkt hoe voor een goede ruimtelijke inpassing van de N411 wordt zorggedragen, rekening houdend met de cultuurhistorische, landschappelijke, ecologische en recreatieve belangen. Vanuit het IGP-investeringsbudget wordt concreet bijgedragen (in totaal 1.000.000 euro) aan:

- Aankoop en inrichting van NNN en faunapassage;
- Aanleg bunkerpad vanaf Vechten naar Rhijnauwen;
- Inrichting recreatie brink bij Vechten;
- Laanbeplanting en entree Rhijnauwen.

In 2018 is een aannemer gecontracteerd die het referentieontwerp heeft uitgewerkt naar een uitvoeringsontwerp.

Alle vereiste onderzoeken zijn inmiddels afgerond.

Het voormalig sedumveld waar de natuurinrichting plaats gaat vinden is in eigendom van de provincie.

Met de omgeving en belanghebbenden wordt regelmatig gecommuniceerd over de voortgang.

De ruimtelijke verankering m.b.t. de N411 en directe omgeving vindt plaats via een Provinciaal Inpassingsplan. Het provinciaal inpassingsplan is op 5 november 2018 door PS vastgesteld en is onherroepelijk.

In het voorjaar 2019 zijn kabels en leidingen verlegd en bomen gekapt om het project te realiseren. In augustus tot en met december 2019 is het project gerealiseerd. In 2020 worden nog enkele restpunten afgerond.

<https://www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/n411-utrecht-bunnik/inrichtingsplan-n411/>

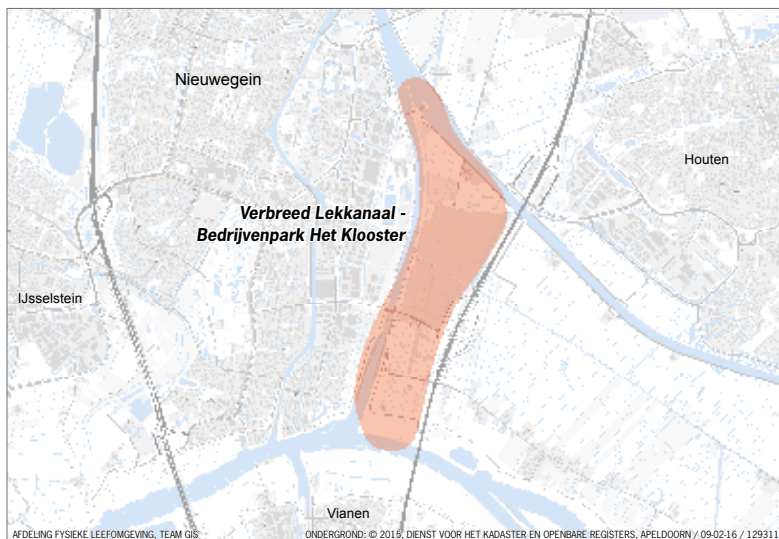
VERBREED LEKKANAAL - BEDRIJVENPARK HET KLOOSTER

DOEL

Realisatie van een breed gedragen, integrale gebiedsontwikkeling in het gebied

‘Verbreed Lekkanaal – bedrijventpark Het Klooster’, met daarin:

- een zo optimaal mogelijke inpassing van de Nieuwe Hollandse Waterlinie;
- versterking van de (beeld)kwaliteit van bedrijventpark Het Klooster;
- verbetering van de recreatieve infrastructuur en beleving van het gebied voor wandelaar en fietser;
- versterking van de natuurwaarden in de hele noord-zuidverbinding.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

Bij het Lekkanaal is de bouw van een 3e sluiscolk noodzakelijk om het scheepvaartverkeer te faciliteren. Dit leidde tot forse ruimtelijke ingrepen die een bijzonder negatief effect zouden hebben op de nominatie voor de werelderfgoedstatus van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, vanwege aantasting van belangrijkste basiselementen van de NHV.

De provincie Utrecht heeft samen met alle betrokken partijen een gedragen inrichtingsvoorstel uitgewerkt, inclusief het verplaatsen van 3 kazematten en een sluis van de NHV. Met dit voorstel wordt de NHV zo optimaal mogelijk ingepast in het kader van het Heritage Impact Assessment voor de Unesco Werelderfgoed nominatie. Ook wordt hiermee invulling gegeven aan de andere (bovenstaande) doelen in dit gebied.

De inrichtingsafspraken zijn op 30 juni 2015 vastgelegd in een bestuursovereenkomst. De kosten zijn verdeeld over het Rijk (€2.500.000), gemeente Nieuwegein (€400.000) en provincie Utrecht (€500.000). De provinciale bijdrage van €500.000 komt uit het IGP-investeringsbudget. Alle NHV-objecten zijn verplaatst en bieden een unieke beleving van dit erfgoed. De realisatie van de klare lijnen en vernattingszone, die eigenlijk medio 2017 afgerond moest zijn, liet nog op zich wachten. Deze werkzaamheden konden pas worden afgerond wanneer deelgebied 4 van het Klooster bouwrijp kan worden gemaakt. De grond uit de vernattingszone wordt gebruikt om het gehele terrein van deelgebied 4 op hoogte te brengen: een gesloten grondbalans. In verband met archeologisch onderzoek en onderzoek in het kader van de Wet Natuurbescherming in deelgebied 4 kon dit nog niet worden uitgevoerd.

PROJECT 8 - VERVOLG

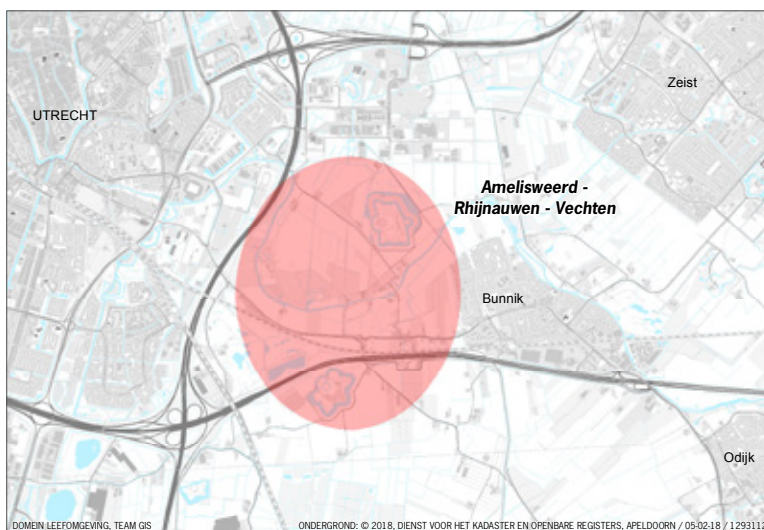
Op 6 februari 2019 is de 3e kolk van de Prinses Beatrixsluis geopend door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix in bijzijn van minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat (zie ook <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuwsberichten/nieuwsberichten/2019/januari-2019/prinses-beatrix-opent-3e-kolk-prinses-beatrixsluis/>). Eind 2019 zijn de twee 'klare lijnen' die onderdeel zijn van de inpassingsafspraken zijn door de

gemeente aangelegd en vormen daarmee al duidelijke lijnen in het landschap. Alle werkzaamheden zijn nu afgerond en de afspraken over beheer en onderhoud zijn vastgelegd. Het bedrijventerrein wordt in hoog tempo uitgegeven. Uiterlijk 1 oktober 2020 ontvangt de provincie van de gemeente een inhoudelijke en financiële verantwoording van de uitgevoerde afspraken.

AMELISWEERD / RHIJNAUWEN / VECHTEN

DOEL

De gemeenten Utrecht en Bunnik en de provincie Utrecht streven ernaar om de bijzondere recreatieve, (cultuur)historische, culturele, ecologische en landschappelijke kwaliteiten, van dit gebied, dicht bij de stad, te beschermen en waar mogelijk te versterken. Van belang daarbij is om de (extra) recreatieve druk op het gebied te stroomlijnen en, waar nodig, af te leiden. Hiervoor is het onder meer gewenst de bereikbaarheid te optimaliseren, het zuidelijk deel (rond Vechten) aantrekkelijker te maken en, waar mogelijk, de verbinding met de omgeving van het ARV-gebied te versterken, zodat een groter gebied beleefbaar wordt.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

Het gebied Amelisweerd-Rhijnauwen-Vechten (ARV), nabij de stad Utrecht en het Utrecht Science Park (USP), is een van de meest waardevolle én meest intensief gebruikte delen van het landelijk gebied in onze provincie.

Eeuwenlang zorgvuldig onderhoud van de landgoederen Amelisweerd en Rhijnauwen heeft geleid tot een bijzonder en aantrekkelijk gebied. Sterk beeldbepalend in het gehele ARV-gebied is de Nieuwe Hollandse Waterlinie, die juist hier de Romeinse Limes 'kruist'. Beide 'linies' zijn / worden genomineerd als UNSECO-Werelderfgoed, wat dit gebied nog meer 'op de kaart zal zetten'. Vanzelfsprekend dragen de verschillende horecagelegenheden en musea in het gebied ook bij aan de grote aantrekkingskracht.

Er lopen veel beleids- en uitvoeringstrajecten, projecten en initiatieven in en rond ARV of met invloed op dit gebied, die goed op elkaar afgestemd moeten worden, om te voor-

komen dat er kansen worden gemist dan wel knelpunten ontstaan. Het ARV-gebied is aantrekkelijk én kwetsbaar.

Daarom hebben de gemeenten Utrecht en Bunnik en de provincie in oktober 2018 bestuurlijk besloten als overheden nauwer samen te gaan werken en een Plan van Aanpak (PvA) voor deze samenwerking vastgesteld. In dit PvA zijn de kernwaarden van en ambitie voor het gebied benoemd, de uitgangspunten voor de samenwerking geformuleerd, afspraken gemaakt over de samenwerkingsvorm en concrete projectideeën in beeld gebracht. Dit sluit aan bij de samenwerking die vanuit het Pact van Ruigenhoek (samenwerkingsverband voor maatschappelijke benutting van toekomstig werelderfgoed de Nieuwe Hollandse Waterlinie) wordt nagestreefd in de vijf aandachtsgebieden in de provincie, waar ARV er één van is. De ARV-gebiedssamenwerking komt uitdrukkelijk niet in de plaats van de diverse eigenstandige trajecten, maar is bedoeld als platformfunctie om, waar nodig, tot betere

afstemming te komen. Zo is er vanuit de ARV-samenwerking veel aandacht besteed aan afstemming rond de reconstructie van de N411 in relatie tot parkeren en rond de begrenzing van de Limes in verband met de UNESCO-nominatie.

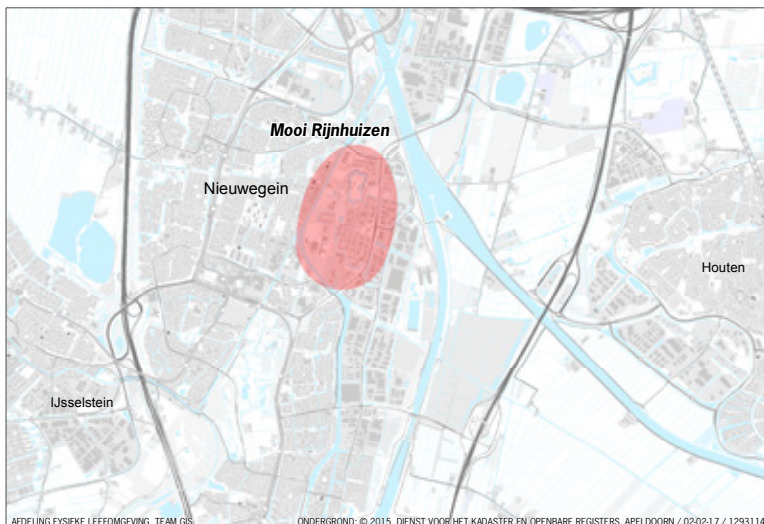
Daarnaast worden en zijn er binnen deze gebiedssamenwerking een aantal concrete acties opgepakt, die (nog) niet elders 'belegd' zijn. De focus ligt daarbij op de optimalisatie van het parkeren en de bereikbaarheid voor langzaam verkeer en openbaar vervoer. Er is een analyse gemaakt van tellingen op de parkeerterreinen van de landgoederen, als basis voor eventuele vervolgacties. Verder zijn ook al concrete maatregelen in beeld om wandelaars en fietsers van de doorgang onder het

poortgebouw van de Stay Okay af te leiden, zodat hier minder drukte ontstaat. En bij het tunneltje onder de A12, op de Achterdijk, is de beeldkwaliteit verbeterd door middel van een kunstwerk dat verwijst naar de kruising tussen de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes. Tezamen met een verbeterde verlichting in de tunnel en een afremmende verkeersdrempel aan de zuidkant van de tunnel wordt hiermee de veiligheid en leefbaarheid bevorderd. Ten slotte zijn de randvoorwaarden voor het terrein van Castellum Fectio in beeld gebracht en is, mede op basis daarvan, een adviesaanvraag gedaan bij het Erfgoed Expert Team hoe te komen tot een duurzame eindsituatie, waarin het castellumterrein tevens aantrekkelijker en beter te beleven is.

MOOI RIJNHUIZEN

DOEL

Transformatie van kantorenpark Rijnhuizen naar een aantrekkelijk woon- en werkgebied.

TOELICHTING

Het gebied Rijnhuizen is één van de grootste en meest kansrijke gebieden voor grootschalige stedelijke gebiedstransformatie in onze provincie; een grote mate van leegstand, een verouderd kantorenbestand, met mogelijkheden voor transformatie en daarnaast voldoende nieuwbouwpotentie een goede centrale ligging in de stad en mooie groene en blauwe recreatiemogelijkheden. Aanvankelijk is met de gebiedsontwikkeling uitgegaan van 1500 woningen. Inmiddels hebben zich veel initiatiefnemers gemeld waardoor de gemeenteraad eind 2019 heeft toegestaan dat dit aantal opgehoogd wordt naar 2500 woningen. Voorwaarde voor deze transformatie is een opwaardering van de openbare ruimte en de ontsluiting van het gebied.

Gebiedsfonds

Gemeente, provincie en gebiedspartijen hebben gezamenlijk in 2017 een organische investeringsstrategie voor de openbare ruimte uitgewerkt. Het investeringsprogramma bedraagt op dit moment ongeveer €6.000.000 en zal in fases van €2.000.000 worden gerealiseerd. Hiervoor is een revolverend fonds opgericht dat wordt gefinancierd uit de transformatie- en nieuwbouwprojecten in het gebied. Omdat de kosten deels voor de baten uitgaan, financieren gemeente en provincie ieder €670.000 voor.

Het provinciale deel van deze voorfinanciering komt voor de helft uit het IGP-investeringsbudget en voor de helft uit dat van het Programma Binnenstedelijke Ontwikkeling. Over het IGP-deel hebben PS in de Statenvergadering van 31 oktober 2016 besloten, op basis van het IGP-realisatieplan 'Mooi Rijnhuizen'.

Met een bijdrage aan deze integrale gebiedsontwikkelingen, wordt bijgedragen aan de provinciale opgaven op het gebied van binnenstedelijke woningbouw, aanpak kantorenleegstand, cultureel erfgoed (kasteel Rijnhuizen en Fort Jutphaas), groen-blauwe structuren en bereikbaarheid (zowel voor langzaam verkeer als per auto).

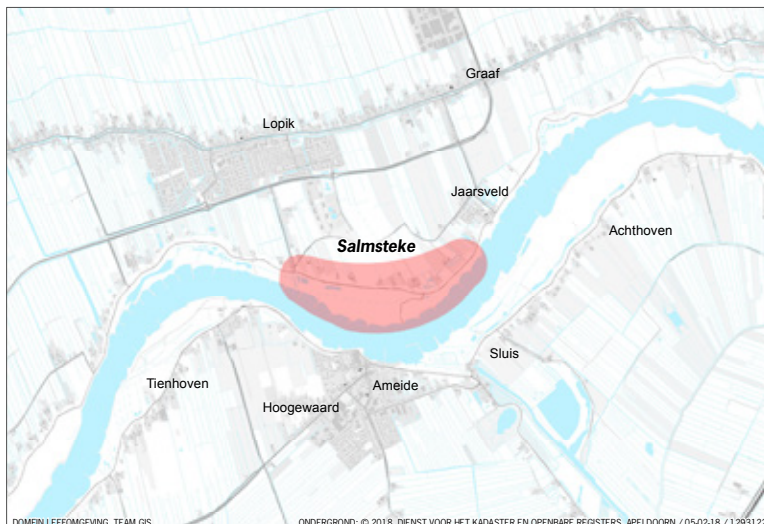
Omdat de gemeenteraad akkoord is gegaan om 2500 woningen te ontwikkelen in dit gebied, is een heroverweging van de ontwikkelstrategie en een herijking van de afspraken rond het gebiedsfonds nodig. De gemeenteraad heeft toegezegd 2 miljoen extra toe te voegen aan de Grex van Rijnhuizen om de leefbaarheid te waarborgen in de nieuwe woonwijk. Met de ophoging van het aantal woningen zullen de marktpartijen ook meer gebiedsbijdrage inbrengen.

SALMSTEKE ONTKIEMT

DOEL

Dijkversterking en ontwikkeling van de uiterwaarden in Salmsteke, met als doelen:

- Een veilige dijk, met respect voor landschap en cultuurhistorie;
- Ontwikkeling van recreatie en veilige zwemlocatie;
- Versterking van waternatuur (realisatie van de Kaderrichtlijnwater (KRW) en landnatuur.

TOELICHTING / ONTWIKKELINGEN

Het dijktraject Salmsteke is een kleine 2 km lang en maakt onderdeel uit van het project “Sterke Lekdijk” van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) (totaal ca 55 km). De uiterwaardontwikkeling (30 ha) wordt samen met de dijkversterking integraal opgepakt. In juni 2019 is het Voorkeursalternatief (VKA) voor de dijkversterking en ontwikkeling van de uiterwaarden vastgesteld.

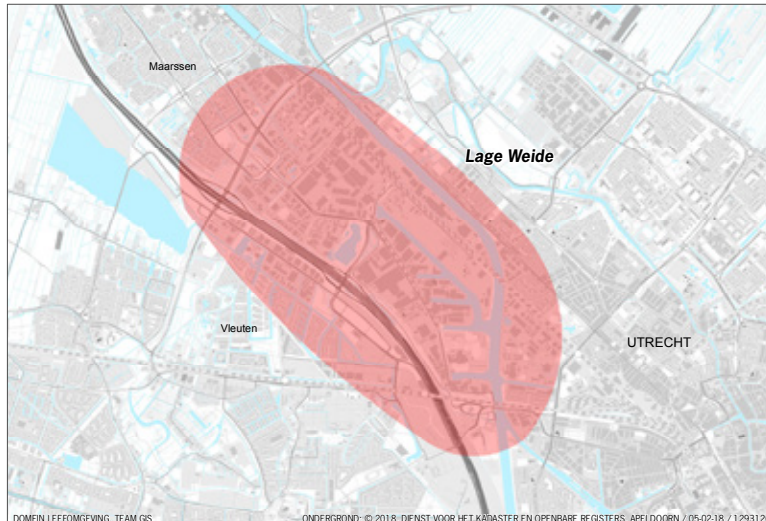
In het project lopen twee sporen. Het ene spoor is de dijkversterking, getrokken door Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. Het andere spoor is de uiterwaardontwikkeling. Hier werken provincie Utrecht (PU), Rijkswaterstaat (RWS) en Recreatieschap de Stichtse Groenlanden (SGL) samen aan een hoogwaardige inrichting, met o.a. de aanleg van een nevengeul en een veilige zwemplas.

Op dit moment is het project de plan/ realisatiefase ingegaan en is met de partners voor deze nieuwe fase opnieuw een SOK opgesteld en ondertekend. Het project wordt uitgevoerd door HDSR, voor de provinciale doelen draagt de provincie 1.380.000,- euro bij (via een begrotingssubsidie), hiervan komt 1.000.000,- uit het IGP. In het voorjaar van 2020 hebben Provinciale Staten – op basis van een realisatieplan - ermee ingestemd om deze 1.000.000,- euro in te zetten uit de IGP reserve.

LAGE WEIDE

DOEL

Het verbinden, afstemmen en waar mogelijk versterken van provinciale belangen, met name op het gebied van economie/werkgelegenheid, bereikbaarheid en duurzaamheid en bijdragen aan de oprichting van een werkstichting die structureel kan zorgdragen voor een kwaliteitsimpuls van Lage Weide

TOELICHTING

In Provinciale Staten is de motie 'Lage Weide in ontwikkeling' aangenomen (M054, 6 november 2017). Daarin wordt aangegeven dat een samenhangende economische ontwikkeling à la Utrecht Science Park (USP), gericht op de versterking van de relatie van (v)mbo met en de maakindustrie (o.a. logistiek, distributie) zelf, een uitdaging is. In de motie verzoeken PS om positief te staan tegenover een financiële bijdrage (uit het IGP) om een dergelijke campusontwikkeling mogelijk te maken in de vorm van een stichting Lage Weide.

De Provincie Utrecht ziet een meervoudig belang voor Lage Weide gezien de strategische functie van het gebied in Utrecht. Het gaat onder andere om het bieden van veel werkgelegenheid op middelbaar en lager opgeleiden, het verbeteren van de ontsluiting per auto en de bereikbaar-

heid van het gebied met OV en fiets, het bieden van kansen voor duurzame ontwikkelingen en het ontwikkelen van slimme logistieke (stads)distributiesystemen, kansen voor experimenten.

Werkstichting

Op 11 juli 2018 heeft de ALV van Industrievereniging Lage Weide besloten tot oprichting van de werkstichting. Deze uitvoeringsorganisatie moet ervoor zorgen dat projecten en initiatieven in het gebied effectiever en efficiënter aangepakt kunnen worden. Met de benoeming in december 2018 van Josien van Breda als directeur van de werkstichting is de eerste stap gezet. Als directeur van de Werkstichting Lage Weide behartigt Van Breda de belangen van alle bedrijven op Lage Weide en zet zij zich in voor een goed vestigingsklimaat. De focus in 2019 ligt op bereikbaarheid en arbeidsmarkt.

Haalbaarheidsonderzoek beroepsonderwijs

In december 2018 hebben ILW, provincie Utrecht en gemeente Utrecht opdracht geven voor een haalbaarheids-onderzoek naar de mogelijkheden voor beroepsonderwijs op Lage Weide. Het startpunt van het onderzoek is MBO, maar aansluiting met het VMBO is mogelijk als hiervoor een expliciete wens is bij de ondernemers. Het onderzoek sluit direct aan bij de thema's die het bedrijfsleven op Lage Weide heeft omarmd. Het onderzoek moet leiden tot concrete adviezen voor vervolgstappen.

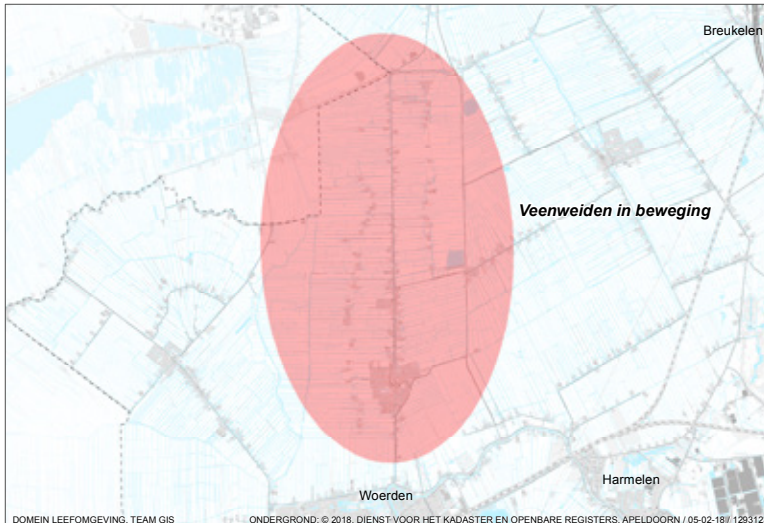
Gemeente Stichtse Vecht onderzoekt de mogelijkheden om aan te sluiten bij de ontwikkelingen op Lage Weide en is direct betrokken bij het haalbaarheidsonderzoek.

Provincie Utrecht en gemeente Utrecht hebben voor 2019 ieder €50.000 euro ter beschikking gesteld voor het uitvoeren van de activiteiten van de werkstichting. Vanaf einde 2019 is gewerkt aan een Kwantitatief onderzoek Verkeersveiligheids- & Bereikbaarheidsproblematiek Bedrijventerrein Lage Weide (Antea Groep, maart 2020). Op basis van dit onderzoek zal spoedig bestuurlijk overleg plaats vinden met de betrokken gemeenten Utrecht en Stichtse Vecht, RWS en provincie Utrecht. Dit om te zien op welke manier maatregelen kunnen worden genomen om de bereikbaarheid van Lage Weide te verbeteren.

VEENWEIDEN IN BEWEGING (KAMERIK)

DOEL

De drie overheden (gemeente Woerden, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en provincie Utrecht) willen via een vernieuwende gebiedsaanpak in co-creatie met bewoners en ondernemers van Kamerik rondom de Van Teylingenweg een lange termijn integraal toekomstperspectief ontwikkelen op bodemdaling en agrologistiek.

TOELICHTING/ONTWIKKELINGEN

Het gebiedsproces speelt zich af rond de Van Teylingenweg noordelijk van Kamerik. In dit gebied van circa 1.800 ha wonen en werken 40 melkveehouders en 50 andere ondernemers aan de 6,5 km lange weg. De kwetsbaarheid van de huidige infrastructuur heeft zijn oorsprong in de slappe, bodemdalingsgevoelige ondergrond en de bijbehorende verkaveling en watersysteem.

Er zijn in dit gebied twee belangrijke knelpunten gesignaleerd. Enerzijds gaat het vanuit de boeren/ondernemers/gebruikers en de gemeente om de problematiek rondom de agrologistiek (leefbaarheid, veiligheid en betaalbaarheid). Anderzijds agenderen de overheden de problematiek rondom bodemdaling. Deze knelpunten leiden uiteindelijk naar één opgave, namelijk om tot een integrale agenda te komen om het wensbeeld te bereiken. Deze opgave heeft twee dimensies:

- Inhoudelijk opgave is het komen tot een gedragen lange termijn toekomstperspectief (2050) op bodemdaling en agrologistiek. Daarbij worden ook verbindingen gelegd met andere belangen.

- Procesmatige opgave voor het gebied is om door middel van co-creatie met inwoners en ondernemers bovenstaande inhoudelijk opgave met ontwikkelroutes te ontwikkelen. Uitgangspunt is het werken in de geest van de Omgevingswet en de daarin opgenomen participatieve aanpak. Daarmee is dit gebiedsproces een pilot/leeromgeving voor betrokken overheden.

Voor het project Veenweiden in Beweging is ruim €300.000 begroot, met een bijdrage vanuit het IGP-budget van €56.000. Het project wordt ook vanuit andere programma's ondersteund en er is een bijdrage vanuit de provincie Zuid-Holland. Er zijn zes mijlpalen onderscheiden:

- Participatie aanpak;
- Manifest: beknopte weergave van het gedeelde wensbeeld en geeft daarmee richting aan de ontwikkelroutes en het toekomstperspectief;
- Afwegingskader;
- Ontwikkelroute: de kennis en het afwegingskader wordt ingezet om ontwikkelroutes te ontwikkelen;
- Gezamenlijk perspectief: de ontwikkelroutes worden omgezet naar een perspectief voor het gebied;
- Bouwstenen voor omgevingsvisie en omgevingsplan.

Na vaststelling van het projectplan heeft in september 2018 de gezamenlijke aftrap plaatsgevonden met de drie overheden samen met de bewoners/eigenaren. De overheden hebben gemerkt dat, om tot een gezamenlijk toekomstperspectief te komen, de bewoners/eigenaren een grote informatiebehoefte hebben. Daarom is er in 2018 en 2019 een aantal algemene informatieavonden georganiseerd. Hierna is een 'boerengroep' van een twintigtal ondernemers samengesteld. Binnen dit brede participatief gebiedsproces hebben de 'veenboeren' aangegeven dat ze de ambitie hebben dat de duurzaamste melk uit de veenweiden komt.

Duurzaam door te werken aan:

- Omgaan met en terugdringen van bodemdaling en klimaatverandering
- Duurzame energie en verminderen uitstoot broeikasgassen (klimaatneutrale landbouw)
- Economisch rendabele bedrijven met toekomst(circulaire landbouw, klimaatneutrale landbouw, nieuwe verdienmodellen).
- Omgevingskwaliteit (verkeersveiligheid, landschap en biodiversiteit)

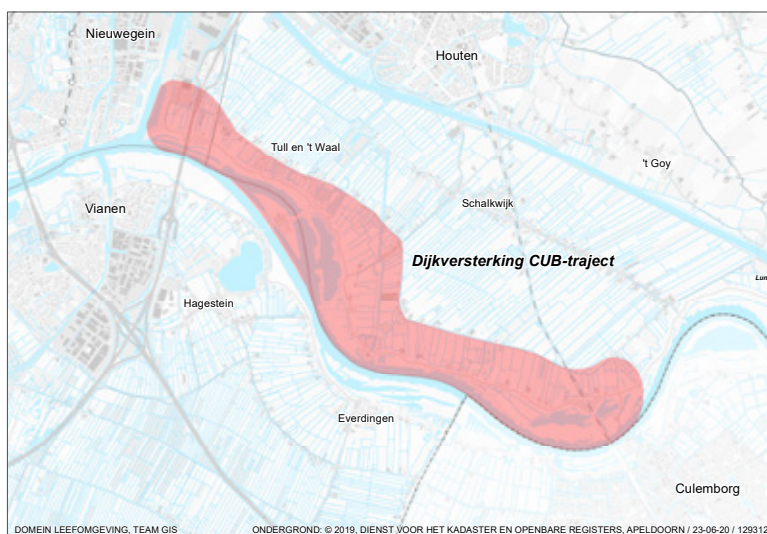
Bij deze onderwerpen leven veel vragen, die in (juni – september) 2019 zijn uitgezocht en verwerkt in zo genoemde kennisdocumenten. Deze helpen bij het uitwerken van de doelen en uiteindelijk tot het komen van een financieel haalbaar handelingsperspectief voor de ondernemers/'veenboeren'.

INTEGRALE GEBIEDSONTWIKKELING CULEMBORGSE VEER BEATRIXSLUIS (CUB)

DOEL

Dijkversterking en gebiedsontwikkeling met als doelen:

- Een veilige dijk, met respect voor landschap;
- Ontwikkelen en beleefbaar maken cultuurhistorisch erfgoed, met name Nieuwe Hollandse waterlinie;
- Ontwikkeling van recreatie;
- Versterking van natuur in de uiterwaarden.

TOELICHTING/ONTWIKKELINGEN

Het dijktraject CUB is ruim 10 km lang en maakt onderdeel uit van het project “Sterke Lekdijk” van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR) (totaal ca 55 km). Daarnaast hebben partijen als de provincie Utrecht, de gemeente Houten en Nieuwegein en Rijkswaterstaat dit gebied in beeld als onderdeel van hun cultuurhistorische (Nieuwe Hollandse Waterlinie) opgave, natuur, recreatie-ambities en hun streven naar het verbeteren van de verkeersveiligheid. De partijen hebben uitgesproken dat nu het moment is deze opgaven met elkaar te combineren in een integrale gebiedsaanpak. Ook uit het gebied zelf kwam de vraag van ondernemers, bewoners en belangenverenigingen om de verschillende ontwikkelingen in het gebied meer in samenhang uit te werken. Het dijktraject is de aanleiding en het juiste momentum om dit te doen.

Het dijktraject is daarmee ook leidend in de planning en de uitvoering.

Samen met onze mede overheden in het gebied (kerngroep provincie Utrecht, HDSR en gemeente Houten) en daarnaast Rijkswaterstaat en gemeente Nieuwegein is een verkenning gestart naar de mogelijkheden voor een intensieve samenwerking en een integrale gebiedsaanpak. Dit is vertaald in een samenwerkingsovereenkomst die GS op 19 mei 2020 heeft vastgesteld, de gezamenlijke ondertekening vindt voor de zomer 2020 plaats.

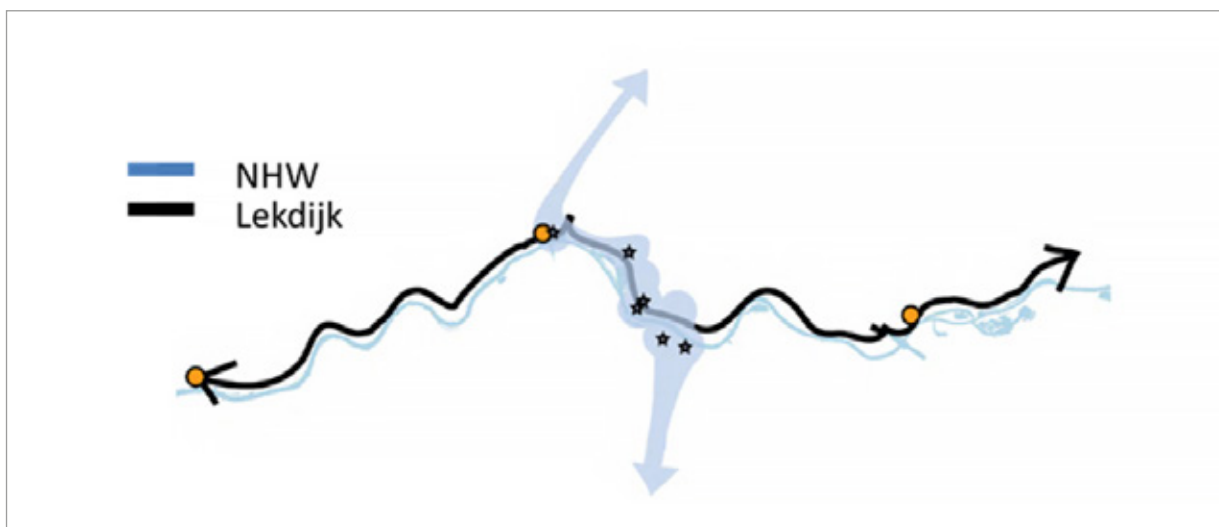
De afspraken gaan over:

- Organisatievorm, inclusief het aanstellen van een gebiedsregisseur;
- taken en verantwoordelijkheden van de partners;
- definiëren van deelprojecten en het benoemen van de trekkers hiervan.

PROJECT 14 - VERVOLG

Om te komen tot deze SOK is door de 3 kerngroepleden gezamenlijk 50.000 euro beschikbaar gesteld. Sweco is ingehuurd om het proces tot het vaststellen van de SOK (voorjaar 2020) te begeleiden. Het deel van de provincie Utrecht is gefinancierd uit het IGP.

Dit is een van de gebieden waar nog IGP-investeringsgeld voor gereserveerd staat, dit zal het komende jaar verder wordt uitgewerkt in een realisatieplan en aan PS worden voorgelegd. Doel is een integraal voorkeursalternatief voor de dijk inclusief meekoppelprojecten op het gebied van mobiliteit, recreatie, cultuur en landschap en natuur.

Colofon

- Uitgave: juli 2020
- Vastgesteld: Gedeputeerde Staten, 14 juli 2020
- Meer informatie: Erik Versloot en Stephanie van Schaik
- Vormgeving: Pier 19 Grafisch ontwerpers

